

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej Kuźni Raciborskiej
z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Kuźnia Raciborska
na lata 2016-2024**

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII	15
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	18
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY KUŹNIA RACIBORSKA	18
2. DEMOGRAFIA	19
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	21
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	22
5. GOSPODARKA	22
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	23
7. EDUKACJA I KULTURA	25
8. OCHRONA ZDROWIA	27
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	29
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
11. POMOC SPOŁECZNA	34
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	43
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	46
14. BEZROBOCIE	50
15. BEZDOMNOŚĆ	53
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ	53
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	57
18. SYTUACJA DZIECKA	63
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	68
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	71
21. ANALIZA SWOT	75
22. PODSUMOWANIE	82
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	88
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	88
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI	104
3. POGNOZA ZMIAN	104
4. RAMY FINANSOWE	106
5. PROGRAMY I PROJEKTY	107
IV. UWAGI KOŃCOWE	108

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument, w którym sformułowano społeczną misję samorządu, wyznacza cele i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania problemów zidentyfikowanych w trakcie jego tworzenia. Realizacja założeń strategicznych daje szansę na poprawę warunków życia mieszkańców gminy, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Powinna również prowadzić do integracji społecznej.

Dokument został przygotowany na lata 2016-2024. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim oraz samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców.

W ankiecie „Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego”, mającej na celu zbadanie opinii mieszkańców na temat wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie, wzięło udział 23 respondentów. Z kolei w ankiecie „Równość szans kobiet i mężczyzn”, badającej problem dyskryminacji ze względu na płeć, udział wzięło 19 respondentów.

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska składa się z trzech zasadniczych części: wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji gospodarczo-społecznej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego.

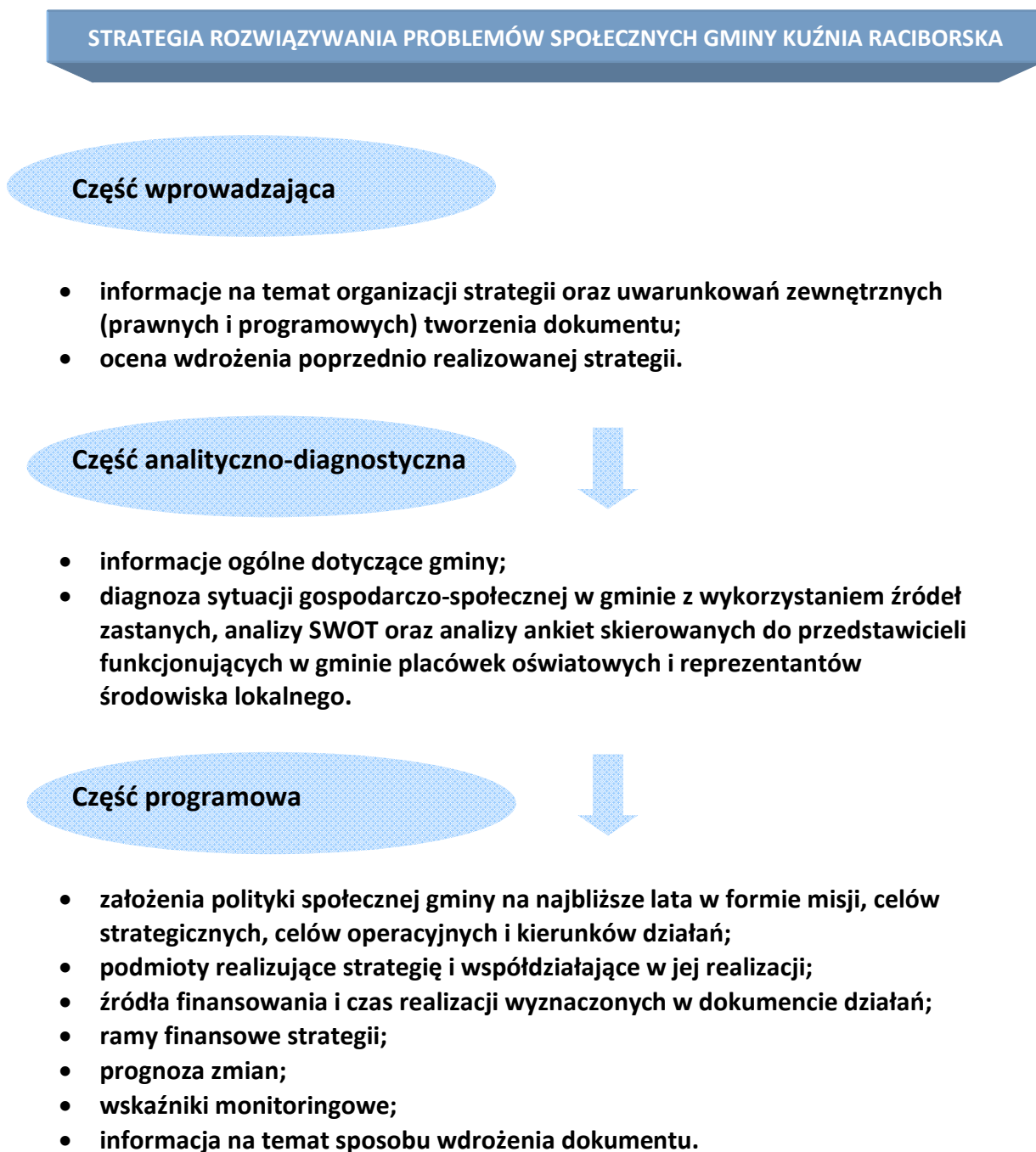
Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- **Demografia;**
- **Infrastruktura techniczna;**
- **Komunikacja i transport;**
- **Gospodarka;**
- **Zasoby i warunki mieszkaniowe;**
- **Edukacja i kultura;**
- **Ochrona zdrowia;**
- **Sport, rekreacja i turystyka;**
- **Bezpieczeństwo publiczne;**
- **Pomoc społeczna;**
- **Sektor pozarządowy;**
- **Bezrobocie;**
- **Bezdomność;**
- **Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;**
- **Problemy równości płci,**
- **Sytuacja dziecka;**
- **Sytuacja osób starszych;**
- **Sytuacja osób niepełnosprawnych.**

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu został przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt **„Unia innowacji”** ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt **„Młodzież w drodze”** służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt **„Europejska agenda cyfrowa”** zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe, odpowiadając na pytanie: „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”.

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań

strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” jest dokumentem stanowiącym plan samorządu województwa, określającym wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku.

Strategia zgodnie z zaleceniami krajowej polityki rozwoju pogłębia podejście terytorialne do zagadnienia rozwoju województwa. Podtrzymano podział województwa na 4 obszary polityki rozwoju, tzw. obszary funkcjonalne określone przez władze samorządowe województwa śląskiego w roku 2000. Jednocześnie wskazano obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym.

Osiągnięcie wizji rozwoju ujętej w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” wymaga skoncentrowania działań na **4 obszarach priorytetowych**, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa śląskiego w perspektywie do roku 2020. Obszary priorytetowe, cele strategiczne i cele operacyjne, warunkujące wykonanie celów strategii to:

- I. **Obszar A: Nowoczesna gospodarka** – cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki, rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność.
 - cel operacyjny A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa.
 - cel operacyjny A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.

- cel operacyjny A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych.
 - cel operacyjny A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.
- II. **Obszar B: Szanse rozwojowe mieszkańców** – cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie.
- cel operacyjny B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.
 - cel operacyjny B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.
 - cel operacyjny B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
- III. **Obszar C: Przestrzeń** – cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni.
- cel operacyjny C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska.
 - cel operacyjny C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi.
 - cel operacyjny C.3. Wysoki poziom ład przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.
- IV. **Obszar D: Relacje z otoczeniem** – cel strategiczny: Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy.
- cel operacyjny D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu.
 - cel operacyjny D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego.
 - cel operacyjny D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem wdrażanym i realizowanym na poziomie regionalnym. Program był tworzony w oparciu o zapisy zawarte w przedstawionym przez Komisję Europejską „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności na lata 2014-2020 oraz o zapisy wynikające z Projektu Umowy Partnerstwa.

W ramach programu przewiduje się dwanaście merytorycznych osi priorytetowych oraz jedną oś dedykowaną działaniom w zakresie pomocy technicznej. Program realizowany jest w oparciu o poniższe osie priorytetowe:

- Oś priorytetowa I: Nowoczesna gospodarka
- Oś priorytetowa II: Cyfrowe Śląskie
- Oś priorytetowa III: Konkurencyjność MŚP
- Oś priorytetowa IV: Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna
- Oś priorytetowa V: Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
- Oś priorytetowa VI: Transport
- Oś priorytetowa VII: Regionalny rynek pracy
- Oś priorytetowa VIII: Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
- Oś priorytetowa IX: Włączenie społeczne
- Oś priorytetowa X: Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna
- Oś priorytetowa XI: Wzmocnienie potencjału edukacyjnego
- Oś priorytetowa XII: Infrastruktura edukacyjna.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i zasadne, zgodnie z Programem zostanie zastosowane zintegrowane podejście terytorialne. Podejście to będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących – zgodnie ze Strategią rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020 +” – obszary polityki rozwoju.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem określającym działania zmierzające do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Dokument określa obszary priorytetowe dla polityki społecznej w województwie śląskim i zalicza do nich: wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej, rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej, bezpieczeństwo publiczne.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej województwa śląskiego oraz celu głównego przyjęto w dokumencie następujące cele strategiczne:

- Wzmocnienie polityki prorodzinnej.

- Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych.
- Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem określającym kierunki działania powiatu – rozwiązanie problemów odczuwalnych dla mieszkańców powiatu (procesy naprawcze), prognozowanie zmian zachodzących w otoczeniu oraz wcześniejsze przygotowanie i dostosowywanie się do nich (adaptacja) oraz kształtowanie wybranych składowych otoczenia, zgodnie z posiadanymi potencjałami rozwojowymi i próba zajmowania pozycji lidera w wybranych układach konkurencyjnych.

Wśród założeń szczegółowych dotyczących spodziewanych efektów wdrażania strategii rozwoju powiatu raciborskiego można wskazać:

- integrowanie różnych funkcji i działalności w spójny rozwój lokalny,
- odkrywanie nowych funkcji decydujących o rozwoju gospodarczym powiatu,
- stworzenie pola działania dla podmiotów lokalnych,
- przyciągnięcie podmiotów zewnętrznych z ich potencjałami i aktywnościami napędzającymi rozwój lokalny,
- integrowanie aktywności podmiotów lokalnych,
- określenie pozycji powiatu w otoczeniu oraz określenie pożądaných relacji z podmiotami w otoczeniu,
- stworzenie punktu odniesienia dla oceny zachodzących procesów rozwoju.

Do funkcji strategii rozwoju powiatu raciborskiego zaliczyć można wypracowanie innowacyjnego myślenia o rozwoju powiatu, odkrycie wewnątrz powiatu i w jego otoczeniu nowych możliwości rozwoju, podniesienie poziomu aktywności podmiotów lokalnych i stopnia determinacji w kreowaniu rozwoju powiatu, dokonywanie realnych zmian w bieżącej i perspektywicznej rzeczywistości powiatu.

Kształtując treść i strukturę strategii, a także tworząc rozwiązania strategiczne posługiwano się trzema „osiąmi” myślenia, wyznaczającymi jednocześnie pozycję powiatu jako podmiotu współpracującego z innymi podmiotami rozwoju lokalnego.

- I. **Oś „powiatowa”** – strategia porządkuje zadania realizowane bezpośrednio przez Powiat.
- II. **Oś „konsolidacyjna”** – strategia koncepcją łączenia potencjału gmin powiatu i kluczowych dla ich rozwoju funkcji, zawiera cele i kierunki, gwarantujące wyższą skuteczność i wzmocnienie konkurencyjności wybranych funkcji w otoczeniu, przy założeniu wspólnej realizacji.
- III. **Oś „wsparcia”** – warunkuje wspieranie wybranych aktywności podmiotów dynamizujących rozwój Powiatu.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu w życie zaplanowanych działań, odnotowane osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz wymienione przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Jakie trudności napotkano, wdrażając strategię?

Największe trudności we wdrażaniu strategii stanowiły ograniczenia finansowe, lokalowe i organizacyjne. Skutkowało to brakiem możliwości utworzenia poradnictwa rodzinnego i udostępnienia świadczeń oraz usług psychologiczno-pedagogicznych i prawnych. Nie utworzono również Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku. Działania mające na celu likwidację barier architektonicznych dla niepełnosprawnych były niewystarczające. Ograniczono liczbę szkół ze względu na zmniejszającą się liczbę uczniów i zmniejszenie nakładów finansowych na szkolnictwo. Usługi opiekuńcze świadczone przez MOPS nie zostały powiększone o zakres specjalistycznych usług z uwagi na brak odpowiedniej kadry. Brak monitoringu wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Kuźnia Raciborska znacznie utrudnił realizację celów wynikających z dokumentu.

Jakie były osiągnięcia we wdrażaniu strategii?

Wdrażając strategię, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należy zaliczyć:

- utworzenie Punktu Konsultacyjnego ds. przeciwdziałania alkoholizmowi,
- udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w projektach systemowych Europejskiego Funduszu Społecznego,
- utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie,
- zintensyfikowanie współpracy z Policją, kuratorami i pedagogami w rozwiązywaniu problemów przemocy domowej,
- uruchomienie Karty Dużej Rodziny,
- zatrudnienie asystentów rodziny,
- budowę boisk sportowych – „Orlików”, hali sportowej i placów zabaw,
- remont Domu Kultury i zintensyfikowanie jego działań w zakresie aktywizacji społeczności lokalnej,
- realizacja programu żywnościowego FEAD,
- zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych (wolontariat, usługi dla ludności – żywność, odzież, grupy samopomocy, świetlice, wsparcie finansowe gminy).

Jakich przedsięwzięć nie udało się zrealizować?

Podczas wdrażania strategii nie udało się:

- utworzyć poradni rodzinnej lub psychologiczno-pedagogicznej,
- utworzyć placówki wsparcia dziennego,
- utworzyć Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych,
- wybudować i wyremontować mieszkań socjalnych,
- poszerzyć usługi opiekuńcze o zakres specjalistycznych usług opiekuńczych,
- przystąpić do likwidacji barier architektonicznych dla niepełnosprawnych.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania

W nowym okresie programowania należy kontynuować pomoc udzielaną osobom bezrobotnym i zachęcać bezrobotnych do udziału w projektach. Trzeba położyć nacisk na rozwój usług opiekuńczych, usług rehabilitacyjnych, poradnictwa rodzinnego i psychologiczno-pedagogicznego oraz prawnego, zwłaszcza w sprawach uzależnień

i przemocy domowej. Bezwzględnie należy zwiększyć dostęp do placówek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży i poszerzyć ofertę zajęć pozaszkolnych. Należy także zwiększyć dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i do lekarzy specjalistów.

Istnieje niezbędna konieczność uruchomienia placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych lub Klub Seniora. Trzeba zwiększyć liczbę mieszkań socjalnych i wyremontować będące obecnie w zasobach gminy. Istnieje również potrzeba uruchomienia specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób chorych psychicznie. Powinno się także podjąć na szerszą skalę problem likwidacji barier architektonicznych dla niepełnosprawnych. Należy też poprawić warunki lokalowe, techniczne i organizacyjne funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY KUŹNIA RACIBORSKA

Gmina Kuźnia Raciborska jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie raciborskim, w województwie śląskim. Ma powierzchnię 127 km² i liczy około 11,4 tysiąca mieszkańców. Gmina usytuowana jest w Parku Krajobrazowym „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, wzdłuż dwóch koryt rzeki Rudy.

W skład gminy Kuźnia Raciborska wchodzi siedem sołectw:

- Budziska,
- Jankowice,
- Ruda,
- Ruda Kozielecka,
- Rudy,
- Siedliska,
- Turze.

Miasto Kuźnia Raciborska jest głównym ośrodkiem administracyjnym, oświatowym i przemysłowym gminy, znanym przede wszystkim dzięki Fabryce Obrabiarek „Rafamet” S.A.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska pytania, pozwalające zebrać opinie na temat walorów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali jej dobre położenie geograficzne. Lokalizacja wśród zasobów leśnych, zwanych „zielonymi płucami Śląska”, i w pobliżu rzeki Rudy oraz bliskość Opactwa Cysterskiego podnosi walory krajobrazowe i turystyczne gminy. Ankietowani wskazywali również na bliskość granicy z Czechami oraz posiadanie terenów pod inwestycje.

Identyfikując słabe strony gminy, ankietowani najczęściej wskazywali na niedostatek zakładów przemysłowych i wynikający stąd niedobór miejsc pracy, co przede wszystkim dotyka ludzi młodych. Zdaniem zdecydowanej większości respondentów, jest to najpoważniejszy problem w gminie. Efektem tego stanu rzeczy jest zauważalne ubożenie mieszkańców, ograniczające w dużym stopniu możliwości rozwojowe rodzin, a co za tym idzie – całej społeczności. Zdaniem ankietowanych prowadzi to w prostej linii do patologii

społecznych, takich jak przemoc domowa i problemy uzależnień. Respondenci wskazywali również na skromne zasoby mieszkaniowe gminy oraz brak planów zagospodarowania terenu, co ich zdaniem hamuje w znacznym stopniu rozwój gospodarczy gminy.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku gmina Kuźnia Raciborska liczyła 11.416 mieszkańców, w tym 5.810 kobiet, które stanowiły 50,9% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 89 osób na km². W latach 2012-2014 liczba dzieci i młodzieży w gminie zmniejszała się z roku na rok (od 1.894 w 2012 r. do 1.824 w 2014 r.). Tę samą tendencję można było zaobserwować w odniesieniu do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 7.765 w 2012 r. do 7.602 w 2014 r.), natomiast wzrost odnotowano w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (od 1.934 w 2012 r. do 1.990 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 894	1 859	1 824
liczba osób w wieku produkcyjnym	7 765	7 680	7 602
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 934	1 964	1 990
ogółem	11 593	11 503	11 416

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, które odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Kuźnia Raciborska przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	130	113	101
liczba zgonów	121	120	116
przyrost naturalny	+9	-7	-15

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W analizowanym okresie liczba urodzeń żywych w gminie Kuźnia Raciborska z roku na rok zmniejszała się (od 130 w 2012 r., poprzez 113 w 2013 r., do 101 w 2014 r.).

Zmniejszyła się także liczba zgonów (od 121 w 2012 r., poprzez 120 w 2013 r., do 116 w 2014 r.). Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był w roku 2012 dodatni (+9), natomiast w pozostałym okresie był on ujemny (-7 w 2013 r., -15 w 2014 r.).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
zameldowania spoza gminy	192	220	223
w tym z zagranicy	7	1	5
wymeldowania poza gminę	199	211	211
w tym za granicę	27	15	14
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-7	9	12
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-20	-14	-9
saldo migracji ogółem	-27	-5	3

Dane Urzędu Miejskiego i Głównego Urzędu Statystycznego.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny, przy czym migracje odbywały się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym było ujemne jedynie w 2012 roku (-7). W pozostałym okresie bilans ten był dodatni (9 w 2013 r., 12 w 2014 r.). Saldo migracji w ruchu zewnętrznym w badanym okresie było ujemne (-27 w 2012 r., -5 w 2013 r. -9 w 2014 r.).

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w gminie Kuźnia Raciborska każą zwrócić baczną uwagę na uwidocznione w nich istotne kwestie. Dotyczą one zarówno zmniejszającego się udziału w populacji gminy przedprodukcyjnej i produkcyjnej grupy wiekowej, jak i systematycznego zwiększania się względem liczby osób starszych.

Opisane wyżej tendencje uzasadniają niezbyt korzystną prognozę demograficzną dla gminy i stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją, wymagają bowiem oprócz adresowania usług społecznych do rodzin, dzieci i młodzieży, także dostosowywania ich w znacznie większym zakresie niż dotychczas do potrzeb seniorów. Należy mieć na względzie, że coraz większej grupie ludzi starszych trzeba będzie udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Kuźnia Raciborska posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	122
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	10 240
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	13
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	4 838
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	6 446
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	99
w tym długość dróg gminnych (w km)	50

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Siecią wodociągową i kanalizacyjną w gminie zarządza Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Kuźnia Raciborska. Oczyszczaniem zajmuje się Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Komart” Sp. z o.o. Podwykonawcą w zakresie odbioru i transportu odpadów komunalnych oraz prowadzenia Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych jest Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Kuźnia Raciborska Sp. z o.o. Miejscem zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych z terenu gminy zajmuje się Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Knurowie.

W Kuźni Raciborskiej zlokalizowano Punkt Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych, przy ul. Klasztornej 45. Mieszkańcy gminy mogą tam dostarczać samodzielnie i na własny koszt: puszki aluminiowe i metale; odpady wielkogabarytowe; zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; zużyte opony; odpady zielone; odpady niebezpieczne w rozumieniu art. 6 ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r., odpady budowlane i rozbiórkowe za wyjątkiem odpadów zawierających azbest; przeterminowane leki

i chemikalia; opakowania wielomateriałowe typu tetrapak; odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej należy wspomnieć o najważniejszych inwestycjach, jakie zrealizowano w gminie w latach 2012-2014. Obejmowały one obszar kultury, sportu i rekreacji, a były nimi: budowa hali sportowej w Rudach oraz boiska typu „Orlik” w Kuźni Raciborskiej.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez teren gminy Kuźnia Raciborska przebiega wiele szlaków komunikacyjnych. Są to drogi wojewódzkie: nr 919 (Sośnicowice – Rudy – Racibórz), nr 920 (Rudy – Rybnik), nr 921 (Rudy – Przerzycie – Knurów – Zabrze), nr 425 (Rudy – Kuźnia Raciborska – Bierawa), nr 922 (Nędza – Kuźnia Raciborska). Gmina położona jest w pobliżu autostrady A4 i nowo budowanej autostrady A1.

Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie to:

- PKS Racibórz,
- PKS Rybnik,
- Firma Fenix,
- Gmina Kuźnia Raciborska – dowóz dzieci.

Na terenie gminy ulokowanych jest 29 przystanków PKS oraz 1 przystanek PKP.

Zdecydowanie dobrymi połączeniami komunikacyjnymi może pochwalić się miasto Kuźnia Raciborska, natomiast na utrudnienia w tej sferze uskarżają się mieszkańcy Jankowic i Rudy.

5. GOSPODARKA

Użytki rolne w gminie Kuźnia Raciborska zajmują ok. 2 149 ha, tj. ponad 17% powierzchni gminy (z tego grunty orne 1 227 ha, tj. ok. 10% powierzchni gminy). Jednakże największy obszar gminy zajmują lasy i grunty leśne. To one pokrywają ponad 76% powierzchni gminy. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)		12 634
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		2 149
w tym:	grunty orne (w ha)	1 227
	sady (w ha)	21
	łąki i pastwiska (w ha)	901
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		9 642
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		843

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Dane na temat podmiotów gospodarczych znajdujących się w ewidencji gminnej w latach 2012-2014 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	375	388	415

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej wzrastała, od 375 w 2012 do 415 w 2014 roku. Warto zaznaczyć, że były to niewielkie firmy zatrudniające od 2 do 3 osób.

Gmina może się jednak poszczycić nowoczesnym przemysłem. Spółka „Rafamet” S.A. jest producentem obrabiarek przeznaczonych do obróbki kolejowych zestawów kołowych i należy do czołówki przedsiębiorstw działających na rynku globalnym. W 1996 roku ze spółki został wydzielony Zespół Odlewni „Rafamet” sp. z o.o., który produkuje odlewy z żeliwa szarego oraz żeliwa sferoidalnego.

Od 1990 roku na terenie gminy działa także rodzinny Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Maxpol” sp. z o.o., będący jedną z najnowocześniejszych przetwórni mięsa na Śląsku.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w Kuźni Raciborskiej, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2012-2014. W tabeli wyodrębniono dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	585	550	520
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	25 297	24 257	22 771
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	43,2	44,1	43,8
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	1 585	1 440	1 274
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	15,9	16,8	17,9
liczba mieszkań socjalnych	58	58	60
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	2 003	2 003	2 084
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	34,5	34,5	34,7
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	98	96	110
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	20,4	20,8	18,9

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 liczba mieszkań komunalnych zmniejszała się z roku na rok (585 w 2012 r., 550 w 2013 r., 520 w 2014 r.). Podobnie zmniejszała się również łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych z 25 297 m² w 2012 roku do 22 771 m² w 2014 roku. W badanym okresie spadkowi uległa także liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych. W 2012 roku 1 585 osób zamieszkiwało takie mieszkania, natomiast w 2014 roku już tylko 1 274 osoby. Wzrastała natomiast średnia powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych na osobę (15,9 w 2012 r., 16,8 w 2013 r., 17,9 w 2014 r.).

W analizowanym okresie gmina Kuźnia Raciborska dysponowała mieszkaniem socjalnymi. Zarówno w 2012 roku, jak i w 2013 było 58 mieszkań socjalnych. Liczba ta wzrosła do 60 w 2014 roku. W latach 2012-2013 łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych wynosiła 2 003 m², a w 2014 roku – 2 084m². W badanym okresie wahała się liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych (98 w 2012 r., 96 w 2013 r., i 110 w 2014 r.).

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Kuźni Raciborskiej tej formy pomocy udziela Urząd Miejski. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	236	279	281
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1 452	1 496	1 589
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	236 509	249 077	278 222

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano w gminie dodatek mieszkaniowy z roku na rok wzrastała (od 236 w 2012 r., przez 279 w 2013 r., do 281 w 2014 r.). W badanym okresie wzrosła również liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (od 1 452 w 2012 r., do 1 589 w 2014 r.). Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych także systematycznie zwiększała się (236 509 zł w 2012 r., 249 077 zł w 2013 r., 278 222 zł w 2014 r.).

7. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Kuźnia Raciborska funkcjonowało 9 placówek oświatowo-wychowawczych. Były to:

- Przedszkole w Rudach, ul. Raciborska 17,
- Przedszkole nr 1 w Kuźni Raciborskiej, ul. Kościelna 1,
- Przedszkole nr 2 w Kuźni Raciborskiej, ul. Westerplatte 1,
- Społeczna Szkoła Podstawowa, ul. Szkolna 14, Budziska/Kuźnia Raciborska,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kuźni Raciborskiej, ul. Piaskowa 28,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rudach, ul. Rogera 2,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rudach, ul. Szkolna 2,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kuźni Raciborskiej, ul. Klasztorna 1,
- Stowarzyszenie „Otwarte Serca Dzieciom” Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, ul. Mickiewicza 7, Kuźnia Raciborska.

W gminie Kuźnia Raciborska w ramach działalności Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji funkcjonuje ponadto Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do przedszkoli i szkół na terenie gminy oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015

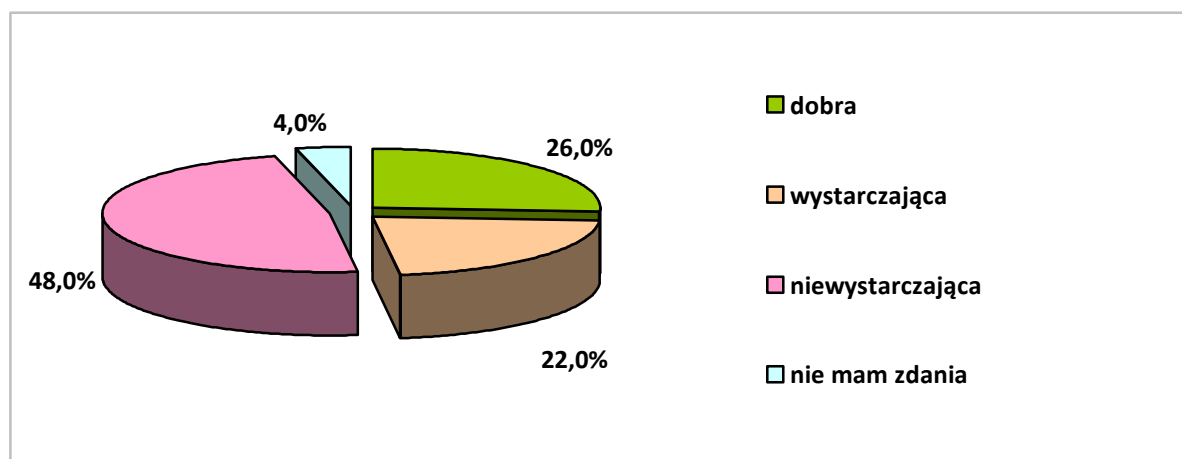
typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	3	309	25
w tym przedszkola	3	309	25
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	-	-	-
szkoły podstawowe	3	636	96
szkoły gimnazjalne	2	265	67

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w gminie Kuźnia Raciborska prowadzą następujące instytucje kultury: Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej oraz Dom Kultury w miejscowości Turze, obejmujące swoją ofertą około 8 000 mieszkańców gminy, a także 7 świetlic – w Rudach, w Budziskach, w Rudzie, w Siedliskach, w Rudzie Kozielskiej i w Jankowicach, adresujące swoją ofertę do ok. 1 200 osób. Ponadto na terenie miasta Kuźnia Raciborska działa biblioteka, a w Rudach i Turzu jej filie, mające w sumie 1 850 czytelników. W Rudach turyści mogą zwiedzać Zabytkową Stację Kolei Wąskotorowej i skansen oraz odbyć podróż koleją wąskotorową. Rocznie gości tu ok. 30 000 osób.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat oferty placówek oświatowo-wychowawczych oraz placówek kultury w gminie.

Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ofertę placówek oświatowo-wychowawczych.

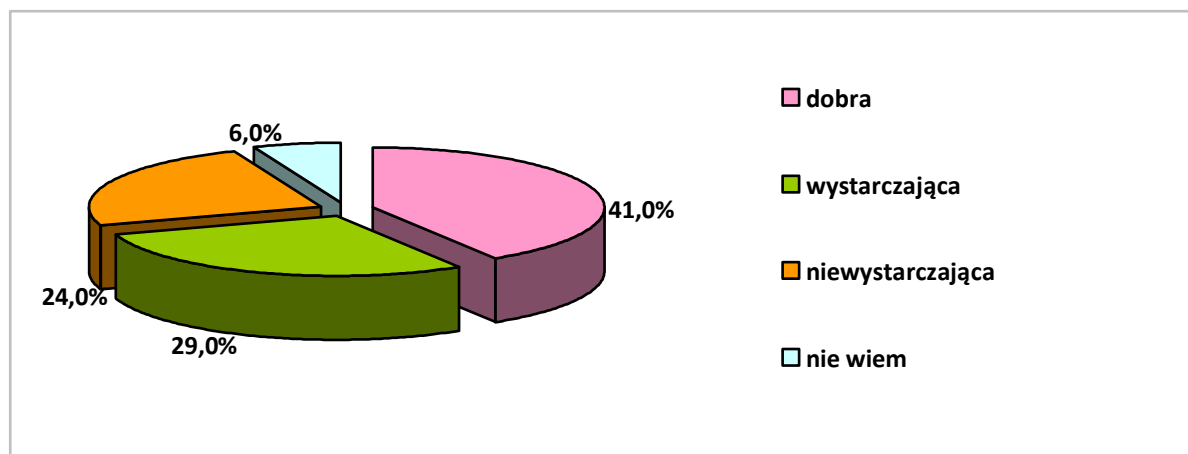
Wykres 1. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdania w kwestii oferty placówek oświatowo-wychowawczych w gminie były podzielone. Za niewystarczającą uznało ją 48% ankietowanych, z kolei za dobrą lub wystarczającą uznało ją łącznie 46%. Zdania w tej sprawie nie miało 4% badanych. Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, uczestnicy badania wskazywali żłobki, gimnazjum, szkoły zawodowe, świetlice środowiskowe czy ognisko pracy pozaszkolnej.

Znaczna część ankietowanych uważa, że oferta kulturalna w gminie jest dobra (41%). 29% badanych uznało ją za wystarczającą. Odmiennego zdania było 24% respondentów, natomiast 6% nie ma w tej kwestii zdania. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na ten temat.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: lodowisko oraz miejsca spotkań młodzieży.

8. OCHRONA ZDROWIA

Mieszkańcy gminy Kuźnia Raciborska mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego Amicus-Med w Kuźni Raciborskiej oraz w dwóch poradniach tej placówki w Turzu i Rudach. W Kuźni Raciborskiej funkcjonuje również Pogotowie Ratunkowe oraz NZOS Caritas Stacja Opieki. Na terenie gminy znajduje się 5 aptek. Dane adresowe placówek opieki zdrowotnej w Kuźni Raciborskiej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykaz adresowy Zakładów Opieki Zdrowotnej na terenie Kuźni Raciborskiej.

lp.	nazwa	adres
1.	Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Amicus-Med	ul. Klasztorna 9b, 47-420 Kuźnia Raciborska
2.	Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Amicus-Med Poradnia Rudy	ul. Raciborska 8, 47-430 Rudy
3.	Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Amicus-Med Poradnia Turze	ul. Raciborska 68, 47-420 Turze
4.	Pogotowie Ratunkowe	ul. Jagodowa 15, 47-420 Kuźnia Raciborska
5.	NZOS Caritas Stacja Opieki w Kuźni Raciborskiej	ul. Jagodowa 15, 47-420 Kuźnia Raciborska

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Dane liczbowe na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

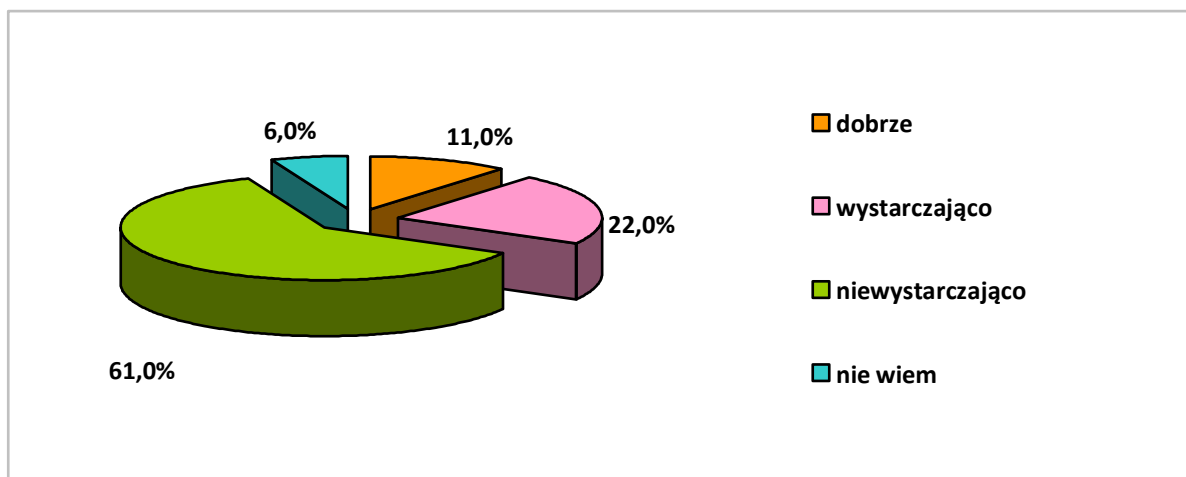
Tabela 11. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.

typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
^{w tym} liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich	20
liczba aptek i punktów aptecznych łącznie	5

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat funkcjonowania służby zdrowia w gminie oraz deficytów w tym zakresie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o funkcjonowanie placówek służby zdrowia w gminie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa respondentów (61%) oceniła funkcjonowanie służby zdrowia w gminie jako niewystarczające. Przeciwnego zdania było łącznie 33% badanych. 6% ankietowanych nie miało zdania w tej kwestii.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie braku wśród lekarzy specjalistów, ankietowani wymieniali najczęściej: kardiologa, reumatologa, chirurga, stomatologa, endokrynologa, laryngologa, alergologa, onkologa, okulistę, psychologa i ortopedę.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na terenie gminy Kuźnia Raciborska znajduje się 5 obiektów sportowych i rekreacyjnych, do których zaliczają się:

- Ośrodek Wodno-Rekreacyjny „Wodnik” – ul. Brzozowa, 47-420 Kuźnia Raciborska,
- Stadion Miejski – ul. Kozielska, 47-420 Kuźnia Raciborska,
- Kompleks Boisk Sportowych przy ZSO Kuźnia Raciborska – ul. Piaskowa 28,
- Boisko Sportowe w Siedliskach – ul. Leśna 1 w Siedliskach, 47-420 Kuźnia Raciborska,
- Boisko do siatkówki plażowej w Budziskach – ul. Fabryczna w Budziskach, 47-420 Kuźnia Raciborska,
- Boisko Sportowe w Turzu – ul. Raciborska w Turzu, 47-420 Kuźnia Raciborska,
- Boisko Sportowe w Jankowicach – ul. Raciborska w Jankowicach, 47-430 Rudy,
- Boisko Sportowe w Rudach – ul. Brzozowa, 47-430 Rudy,
- Hala Sportowa przy ZSO Rudy – ul. Rogera, 47-430 Rudy.

W gminie działa 6 klubów sportowych. Ich dane adresowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Kluby sportowe działające na terenie gminy Kuźnia Raciborska w roku 2014.

lp.	nazwa	adres
1.	Ludowy Klub Sportowy „BUK” Rudy	ul. Rogera 25, 47-430 Rudy
2.	Ludowy Klub Sportowy „Płomień” Siedliska	ul. Leśna 1, 47-420 Siedliska
3.	Ludowy Klub Sportowy Jankowice	ul. Raciborska 40, 47-430 Jankowice
4.	Ludowy Klub Sportowy Ruda Kozielska	ul. Górnicza 6, 47-430 Ruda Kozielska
5.	Miejski Klub Sportowy „Sparta” Kuźnia Raciborska	ul. Karola Świerczewskiego 31/5, 47-420 Kuźnia Raciborska
6.	Klub Sportowy „Stal” Kuźnia Raciborska	ul. Kozielska 30, 47-420 Kuźnia Raciborska

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi rozwój turystyki.

Na terenie gminy znajduje się Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach, w skład którego wchodzi kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz klasztor, założony w drugiej połowie XIII wieku przez cystersów przybyłych z Jędrzejowa. W 1995 roku kościół w Rudach został podniesiony do rangi Diecezjalnego Sanktuarium Matki Boskiej Rudzkiej i jest Bazyliką Mniejszą Diecezji Gliwickiej. Od 1998 roku w klasztorze mieści się Ośrodek Formacyjno-Edukacyjny. Wokół zabudowań klasztornych rozciąga się ogród w stylu angielskim, udostępniony dla zwiedzających. Uroki ogrodu można podziwiać, korzystając z trzech wariantów dendrologicznych ścieżek dydaktycznych.

Atrakcją turystyczną gminy jest Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach. Można ją zwiedzać, a nadto odbyć podróż koleją wąskotorową na sześciokilometrowym odcinku ze Stolicy przez Rudy do Paproci. Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach jest jednym z obiektów Szlaku Zabytków Techniki, największego w Polsce kompleksu przemysłowych obiektów zabytkowych.

Turyści przyjeżdżający do gminy mogą zwiedzić także neoromański kościół pw. św. Marii Magdaleny w Kuźni Raciborskiej, neoromański kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turzu, dawną pocztę cesarską w Rudach, Leśniczówkę Wildek w Rudzie Kozielskiej, Leśniczówkę Krasiejów w Jankowicach oraz dawny szpital im. Juliusza Rogera w Rudach, gdzie obecnie mieści się siedziba Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

Gmina Kuźnia Raciborska organizuje wiele cyklicznych imprez, cieszących się dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów, m.in. Bieg Niepodległości, Amatorski Rajd Samochodowy, kończący wakacje festyn Pożegnanie Lata, mistrzostwa świata gry w kapsle oraz półmaraton. Corocznie w sierpniu odbywa się tu Rodzinny Rajd Rowerowy Szlakiem Pożaru z 1992 roku. Jest to impreza rodzinna, którą organizuje Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej. Trasa rajdu prowadzi przez tereny leśne zniszczone w 1992 roku przez największy w Europie pożar lasów.

Dla lubiących spędzać czas aktywnie, gmina oferuje spływy kajakowe rzeką Rudą, przepływającą przez tereny Cysterskiego Parku Krajobrazowego i wpływającą do Odry w Turzu. Rokrocznie w Turzu odbywa się impreza wodniacka na rzece Odrze o nazwie Pływadło – Odra rzeką Integracji Europejskiej.

W mieście funkcjonują dwa obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania, oferujące łącznie 110 miejsc noclegowych. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

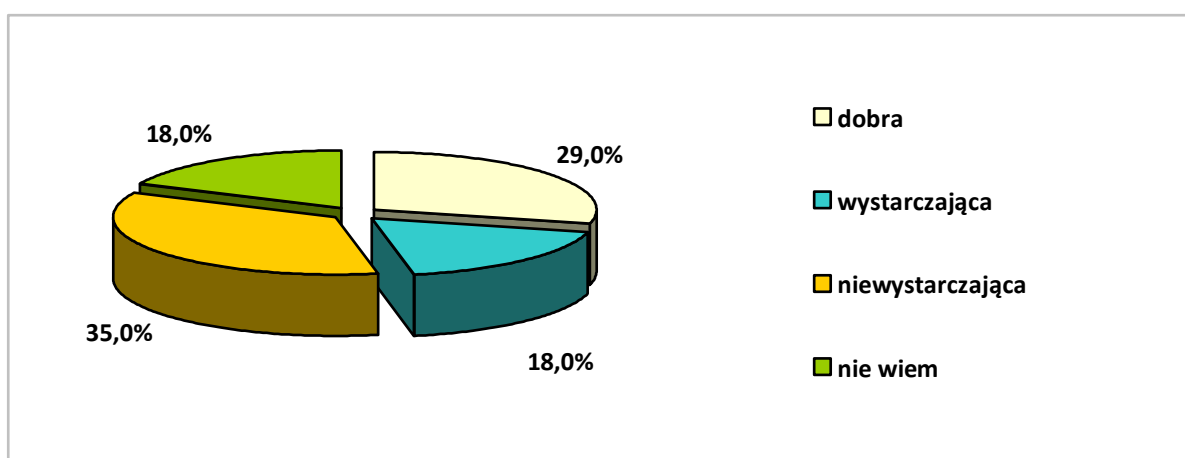
Tabela 13. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2014 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Hotel „Gracja”	ul. Moniuszki 3, 47-420 Kuźnia Raciborska
2.	Hotel Spa „Laskowo”	ul. Raciborska 62, 47-420 Kuźnia Raciborska

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźnia Raciborskiej.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska o ocenę oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie ponad 47% ankietowanych uznało ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji za dobrą i wystarczającą. 35% respondentów było przeciwnego zdania i przyznało, że jest ona niewystarczająca. 6% badanych nie miało wiedzy na ten temat.

Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali brak takich obiektów, jak: basen, trasy narciarskie, ścieżki rowerowe, place zabaw dla dzieci.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych Komisariatu Policji w Kuźni Raciborskiej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku na terenie gminy wszczęto 161 postępowań przygotowawczych. Stwierdzono 139 przestępstw (gmina Nędza 46, gmina Kuźnia Raciborska 93), z czego wykryto 92 przestępstwa. Wykrywalność przestępstw w badanym okresie wynosiła 66,2%. Spośród 139 przestępstw stwierdzonych, 100 przestępstw to przestępstwa kryminalne.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przestępstw kryminalnych w siedmiu kategoriach (najbardziej dotkliwych) na terenie gminy w badanym okresie.

Tabela 14. Przestępstwa kryminalne popełnione na terenie gminy w 2014 r.

lp.	kategoria przestępstwa	liczba stwierdzonych przestępstw
1.	uszczerbek na zdrowiu	3
2.	bójki i pobicie	0
3.	rozbójnicze	2
4.	kradzież mienia	36
5.	uszkodzenie mienia	8
6.	kradzież z włamaniem	21
7.	przestępstwa gospodarcze	3

Dane Komisariatu Policji w Kuźni Raciborskiej.

Według danych przekazanych przez Zespół ds. Nieletnich Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu, w badanym okresie przeprowadzono 25 postępowań w sprawach nieletnich popełniających czyny karalne na terenie gminy. Z danych tych wynika, że popełniono (głównie na terenie MOW) 7 czynów karalnych w Rudach i 18 w Kuźni Raciborskiej. Poniższa tabela ilustruje dane dotyczące sprawców czynów karalnych z podziałem na wiek.

Tabela 15. Nieletni sprawcy czynów karalnych w 2014 r.

lp.	wiek sprawców	liczba popełnionych czynów karalnych
1.	17 lat	5
2.	16 lat	8
3.	15 lat	7
4.	14 lat	4
5.	13 lat	1

Dane Komendy Powiatowej Policji Raciborzu.

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej czynów karalnych popełniali nieletni w wieku 15-16 lat – w sumie 15.

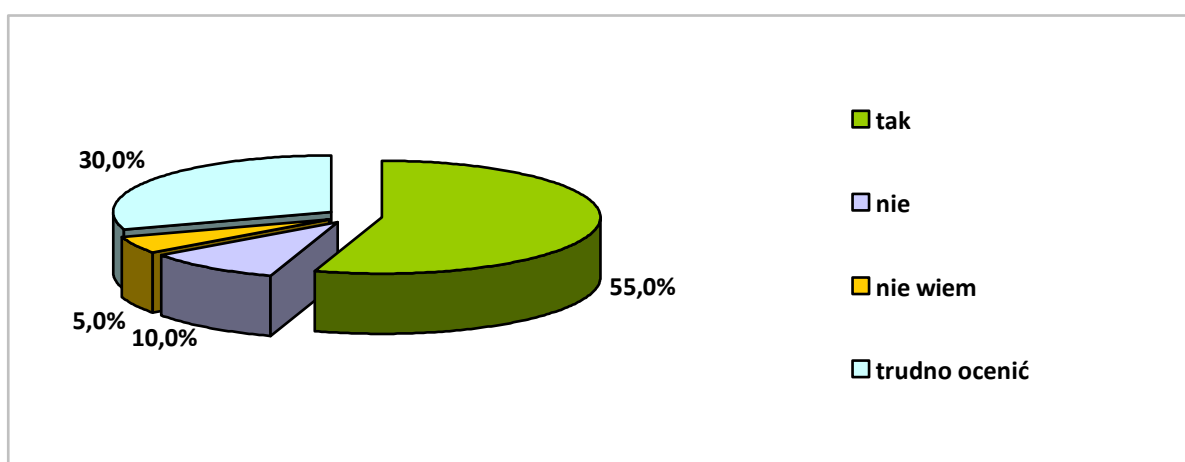
Z informacji przekazanej przez Prezesa Sądu Rejonowego w Raciborzu wynika, że w 2014 roku w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich był sprawowany nadzór kuratora sądowego w stosunku do 5 nieletnich będących mieszkańcami gminy Kuźnia Raciborska.

Jednocześnie w tym samym okresie pod nadzorem kuratorów dla dorosłych pozostawało 48 skazanych z terenu gminy.

Kuratorzy sprawowali kontrolę nad wykonywaniem kary ograniczenia wolności oraz prac społecznie użytecznych wobec 10 skazanych mieszkańców Kuźni Raciborskiej w 12 sprawach.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (55%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło 30% respondentów. Trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie miało 10% badanych, natomiast 5% zadeklarowało odpowiedź „nie wiem”.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu zmniejszenia przestępczości i poprawy poczucia bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie patroli Policji oraz wdrożenie monitoringu miasta. Istotne byłoby lepsze doświetlenie ulic i likwidacja pustostanów. Ankietowani zwrócili również uwagę na potrzebę powołania Straży Miejskiej.

Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali konieczność poprawy stanu technicznego dróg i poboczy oraz oświetlenia ulicznego. Zwracano uwagę na potrzebę zwiększenia policyjnych kontroli drogowych. Część ankietowanych postulowała podejmowanie działań mających na celu rozwijanie świadomości i wiedzy dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa na drodze.

11. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej, które na terenie gminy Kuźnia Raciborska realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej. Ośrodek wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o systemie oświaty, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

Z końcem 2014 roku kadrę MOPS-u stanowiło 21 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Stan zatrudnienia w MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	3
pracownicy socjalni	6	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4	2
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	2
pozostali pracownicy	10	3

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w gminie Kuźnia Raciborska wskaźnik ten był spełniony, na jednego pracownika socjalnego przypadało bowiem 1 902 mieszkańców.

Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	4	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	1	2	
	średnie niekierunkowe	-	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	2
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	5
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	-
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		5		

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadała 1 osoba z kadry kierowniczej i 4 pracowników socjalnych. Wykształceniem średnim kierunkowym i niekierunkowym legitymowały się z kolei łącznie 3 osoby. Ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej miała 1 osoba z kadry kierowniczej i 2 osoby spośród pracowników socjalnych. 5 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Spośród osób zatrudnionych w MOPS w Kuźni Raciborskiej jedna osoba wyrażała zainteresowanie podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, a kolejna podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny. 5 osób było zainteresowanych podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie

w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 623 zł.

Od listopada 2014 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 574 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 664 zł.

W wykonywaniu zadań MOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012	2013	2014
ogółem	2 554 554	2 683 896	2 725 978
w tym na świadczenia pomocy społecznej	839 565	1 025 266	1 073 536
w tym na świadczenia rodzinne	1 698 088	1 601 879	1 441 267
na zadania własne gminy	839 565	1 025 266	1 073 536
na zadania zlecone gminie	1 714 989	1 658 630	1 652 442

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy zwiększała się z roku na rok (2 554 554 zł w 2012 r., 2 683 896 zł w 2013 r., 2 725 978 zł w 2014 r.). Znacznie większe kwoty wydatkowane były na świadczenia rodzinne niż na świadczenia pomocy społecznej.

W ramach wykonywania zadań własnych gminy w badanym okresie wzrastały kwoty przeznaczone na udzielanie świadczeń pomocy społecznej. Świadczenia te udzielane były głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych

i posiłku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	418	441	465
liczba rodzin	251	268	279
liczba osób w rodzinach	645	677	697
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,56%	5,89%	6,11%

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 zwiększała się z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2014 roku (6,11%).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią informacje zawarte w kolejnej tabeli, przedstawiającej powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.

Tabela 20. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	131	164	169	387	463	465
sieroctwo	0	0	0	0	0	0
bezdomność	5	5	5	8	6	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	50	56	58	213	263	297
bezrobocie	112	128	119	347	379	355
niepełnosprawność	98	110	120	259	275	302
długotrwała lub ciężka choroba	150	153	170	364	350	396
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	50	51	59	213	209	227
<small>w tym</small> rodziny niepełne	40	42	51	154	159	183
<small>w tym</small> rodziny wielodzietne	14	12	14	88	71	81
przemoc w rodzinie	6	6	7	19	23	28
alkoholizm	39	38	35	113	104	73
narkomania	1	0	1	1	0	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	16	12	9	27	21
sytuacja kryzysowa	0	0	1	0	0	4
zdarzenie losowe	0	1	2	0	3	7

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS z tego powodu zwiększała się z roku na rok (131 w 2012 r., 164 w 2013 r., 169 w 2014 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPS z tego powodu również zwiększała się na przestrzeni analizowanego okresu (150 w 2012 r., 153 w 2013 r., 170 w 2014 r.).

Bardzo istotnymi powodami przyznania świadczeń pomocy społecznej w gminie były: bezrobocie i niepełnosprawność. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPS z powodu bezrobocia wahała się w badanym okresie (112 w 2012 r., 128 w 2013 r., 119 w 2014 r.), natomiast z powodu niepełnosprawności z roku na rok wzrastała (98 w 2012 r., 110 w 2013 r., 120 w 2014 r.). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obejmował również pomocą rodziny z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba ta wzrastała – od 50 w 2012 roku do 59 w 2014 roku.

Pomoc uzyskały rodziny w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa oraz z powodu alkoholizmu. Liczba przyznanych świadczeń z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa wzrastała w badanym okresie (50 w 2012 r., 56 w 2013 r., 58 w 2014 r.), natomiast z powodu alkoholizmu liczba ta zmniejszała się (od 39 w 2012 roku do 35 w 2014 r.).

Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przyznawana była także z powodu przemocy w rodzinie (6 w 2012 r., 6 w 2013 r., 7 w 2014 r.), bezdomności (łącznie 15 rodzin w całym okresie), narkomanii (łącznie 2 rodziny), trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (7 w 2012 r., 16 w 2013 r., 12 w 2014 r.).

3 rodzinom przyznano pomoc w związku ze zdarzeniami losowymi, a 1 rodzinie z powodu sytuacji kryzysowej.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	199	225	223	181	211	208	491	569	562
rzeczowa	358	218	242	202	131	147	560	438	466
praca socjalna	X	X	X	237	262	284	631	683	731
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0

schronienie	0	0	1	0	0	1	0	0	3
usługi opiekuńcze	49	47	54	48	47	53	60	64	66
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	14	15	10	X	X	X	X	X	X

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc rzeczowa, którą objęto 358 osób w rodzinach w 2012 r., 218 w 2013 r., 242 w 2014 r. Bardzo ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy była pomoc pieniężna (199 osób w rodzinach w 2012 r., 225 w 2013 r., 223 w 2014 r.). Była ona świadczona głównie w postaci zasiłków celowych, zasiłków stałych i okresowych.

Kolejną istotną formą pomocy, jakiej udzielano mieszkańcom, była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. z PCPR, organizacjami pozarządowymi). Liczba osób w rodzinach objętych przez MOPS pracą socjalną zwiększała się z roku na rok (631 osób w rodzinach w 2012 r., 683 w 2013 r., 731 w 2014 r.). Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2012-2014 zawarto odpowiednio: 17, 18 i 20 takich kontraktów.

Ważną rolę w ramach udzielanej przez MOPS pomocy odgrywały usługi opiekuńcze, którymi w latach 2012-2014 objęto odpowiednio 60, 64 i 66 osób w rodzinach. MOPS w Kuźni Raciborskiej udzielał także wsparcia w postaci schronienia. W 2014 roku 3 osoby w rodzinie skorzystały z tej formy pomocy.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i nie można im było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, a wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie MOPS ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w 2012 r. dla 15 osób, w 2013 r. dla 15, a w 2014 r. dla 10. Dane na ten temat liczby skierowań do DPS oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 22. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	4	6	1
liczba osób z gminy przebywających w DPS	13	15	10

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego MOPS przyznawał pomoc asystenta rodziny. Z takiego wsparcia skorzystało 14 rodzin w 2012 r., 17 w 2013 r., 22 w 2014 r. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Asystenci rodziny w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba asystentów rodziny	2	2	2
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	14	17	22

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej przyznawał ponadto mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych	1 698 088 zł	1 601 879 zł	1 441 267 zł

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
zasiłek rodzinny	6 097	5 552	4 955	530 808	548 318	490 829
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	26	33	25	26 000	33 000	25 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	163	158	62	63 253	61 387	23 920
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	268	238	249	47 400	42 220	44 490
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	376	248	251	29 000	19 840	19 680
dodatek do zasiłku	376	345	308	37 600	34 500	30 800

z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego						
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	815	683	560	41 310	34 630	28 000
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 274	1 061	927	101 920	84 880	74 160
zasiłek pielęgnacyjny	3 014	2 926	2 876	461 142	447 678	440 028
świadczenie pielęgnacyjne	499	414	264	256 655	227 426	195 360
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	103	68	69	103 000	68 000	69 000

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszyła się z 1 698 088 zł w 2012 roku do 1 441 267 zł w 2014 roku.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Warto zauważyć, iż z roku na rok wyraźnie spadała liczba przyznanych tego typu świadczeń. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 mieszkańcom gminy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	49	48	51
liczba przyznanych świadczeń	83	76	86
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	349 310 zł	314 929 zł	365 020 zł

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2012-2014 MOPS wypłacał mieszkańcom gminy, zmieniała się (od 349 310 zł w 2012 r., 314 929 zł w 2013 r., 365 020 zł w 2014 r.).

Na terenie gminy Kuźnia Raciborska działalność prowadzą 3 placówki opiekuńczo-wychowawczo-socjalizacyjne.

Należy także zaznaczyć, że mieszkańców Kuźni Raciborskiej obejmują zasięgiem swego działania zlokalizowane w Raciborzu jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Raciborzu w odniesieniu do mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska.

Tabela 27. Działalność PCPR-u w odniesieniu mieszkańców gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	1	0	1
liczba dzieci z gminy adoptowanych	1	0	1
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	5	7
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	2	5
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	18	17	14
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	6	10
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	12	11	8
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	4	4	4
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	10	13	19
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	64	57	79
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	2	2	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu w roku szkolnym 2013/2014 udzielała pomocy dzieciom i młodzieży z terenu gminy Kuźnia Raciborska. Pomoc ta polegała na prowadzeniu badań psychologiczno-pedagogicznych, logopedycznych oraz wsparciu terapeutycznym. Najczęstszymi problemami osób zgłaszających się do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Raciborzu były: trudności w nauce, problemy w wyborze zawodu i szkoły, praca z dzieckiem autystycznym, sytuacja dziecka w trakcie rozwodu rodziców, problemy emocjonalne, problemy wychowawcze, ryzyko dysleksji, dysortografii i dysgrafii, reakcja psychosomatyczna na przewlekły stres, kształtowanie prawidłowych

relacji dziecka z matką, zaburzenia koncentracji uwagi, anoreksja, zaburzenia zachowania, zaburzenia emocjonalne po traumie, doskonalenie kompetencji wychowawczych rodzica, trudności w relacjach rówieśniczych, mutyzm wybiórczy, fobia szkolna, myśli samobójcze i samookaleczenia, przemoc domowa oraz zaburzenia tożsamości.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Kuźnia Raciborska korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ul. Jana 14, 47-400 Racibórz	dzieci, młodzież, rodzice (70 osób)
Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Rzeźnicza 8, 47-400 Racibórz	młodzież i dzieci niepełnosprawne (8 osób)
Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Grzonki 1, 47-400 Racibórz	osoby upośledzone umysłowo (4 osoby)

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

W 2014 roku na terenie gminy Kuźnia Raciborska funkcjonowało 27 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny Program współpracy Gminy Kuźnia Raciborska z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 29. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie „Bezpieczna Przystań” w Kuźni Raciborskiej	ul. Powstańców 15, 47-420 Kuźnia Raciborska	działania charytatywne, wolontariat, pomoc młodzieży, świetlica
2.	Ludowy Klub Sportowy „BUK” Rudy	ul. Rogera 25, 47-430 Rudy	sport dorosłych i młodzieży

3.	Ludowy Klub Sportowy „Płomień” Siedliska	ul. Leśna 1, 47-420 Siedliska	
4.	Ludowy Klub Sportowy Jankowice	ul. Raciborska 40, 47-430 Jankowice	
5.	Ludowy Klub Sportowy Ruda Kozielska	ul. Górnicza 6, 47-430 Ruda Kozielska	
6.	Miejski Klub Sportowy „Sparta” Kuźnia Raciborska	ul. Karola Świerczewskiego 31/5 47-420 Kuźnia Raciborska	
7.	Klub Sportowy „STAL” Kuźnia Raciborska	ul. Kozielska 30, 47-420 Kuźnia Raciborska	
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźni Raciborskiej	ul. Strażacka 4, 47-420 Kuźnia Raciborska	działalność przeciwpożarowa, pomocowa, organizacja czasu wolnego
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudach	ul. Rogera 22, 47-430 Rudy	
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Turzu	ul. Raciborska 67, 47-420 Turze	
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Siedliskach	ul. Leśna 1, 47-420 Siedliska	
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Budziskach	ul. Fabryczna 14, 47-420 Budziska	
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie	ul. Główna 22, 47-420 Ruda	
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie Kozielskiej	ul. Wildek 2, 47-430 Ruda Kozielska	
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jankowicach	ul. Raciborska, 47-420 Kuźnia Raciborska	
16.	Polski Związek Wędkarski, Koło w Kuźni Raciborskiej	ul. Karola Świerczewskiego 13/10 47-420 Kuźnia Raciborska	organizacja czasu wolnego, sport i rekreacja.
17.	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych „Babiniec”	ul. Tadeusza Kościuszki 7b/1 47-420 Kuźnia Raciborska	Centrum Wolontariatu, charytatywna pomoc dla dorosłych i rodzin.
18.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Budziska	ul. Szkolna 14, 47-420 Budziska	działalność pomocowa, organizacja czasu wolnego, działalność aktywizująca.
19.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej	ul. Karola Świerczewskiego 6a/2,3 47-420 Kuźnia Raciborska	działalność aktywizująca, kulturalno-oświatowa.
20.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	ul. Nowotki 11, 47-420 Kuźnia Raciborska	działalność charytatywna, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.

21.	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Kuźnia Raciborska	ul. Raciborska 47-420 Kuźnia Raciborska	działalność aktywizująca i społeczno-oświatowa.
22.	Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło w Turzu	ul. Kościelna 25, 47-420 Turze	organizacja czasu wolnego osób starszych, działalność aktywizująca
23.	Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło w Budziskach	ul. Główna 24, 47-420 Budziska	
24.	Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło w Siedliskach	ul. Arki Bożka 7, 47-420 Siedliska	
25.	Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło w Rudach	ul. Przerzycie 4, 47-430 Rudy	
26.	Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło w Kuźni Raciborskiej	ul. Karola Świerczewskiego 23/4, 47-420 Kuźnia Raciborska	
27.	Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Kuźnia Raciborska	ul. Piaskowa 28, 47-420 Kuźnia Raciborska	praca z młodzieżą i dziećmi, organizacja czasu wolnego, działalność aktywizująca

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W 2014 roku w gminie Kuźnia Raciborska funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego i Zbór Kościoła Bożego w Chrystusie. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 30. Kościoły i związki wyznaniowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. św. Marii Magdaleny	ul. Kościelna 14, 47-420 Kuźnia Raciborska
2.	Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny Sanktuarium Matki Bożej Pokornej	ul. Cysterska 1, 47-430 Rudy
3.	Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa	ul. Kościelna 2, 47-420 Turze
4.	Kościół In Plus Zbór Kościoła Bożego w Chrystusie	ul. Topolowa 39, 47-420 Kuźnia Raciborska

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Działalność poszczególnych parafii polega również na organizowaniu pomocy doraźnej dla osób potrzebujących, organizowaniu własnych ośrodków terenowych, wdrażaniu wiernych do akcji charytatywnych poprzez organizowanie dni skupienia, rekolekcji, kursów, wydawanie materiałów informacyjno-szkoleniowych, organizowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz spotkań rodzinnych.

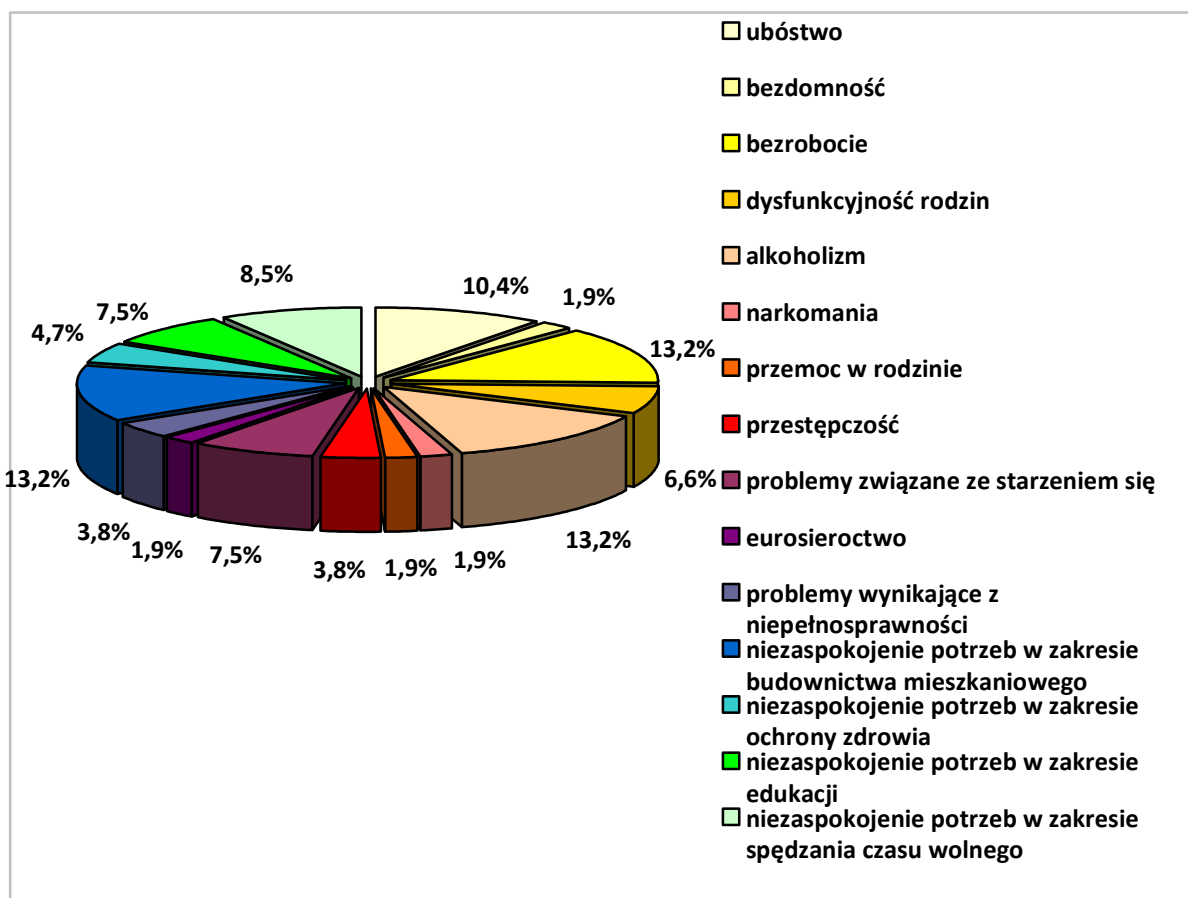
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Kuźnia Raciborska badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 23 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono na wstępie o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie. W odpowiedzi respondenci najczęściej wskazywali: bezrobocie, alkoholizm, niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (po 13,2%) oraz ubóstwo (10,4%). Na kolejnych miejscach wskazywano: niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (8,5%), problemy związane ze starzeniem się i niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji (po 7,5%) oraz dysfunkcyjność rodzin (6,6%). Wśród udzielanych odpowiedzi znalazły się również niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (4,7%), przestępczość i problemy wynikające z niepełnosprawności (po 3,8%). Najmniej wskazań otrzymały: bezdomność, narkomania, przemoc w rodzinie i eurosieroctwo (po 1,9%).

Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani wskazywali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najczęściej przez badanych wskazywaną grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym były osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (21,6%), a następnie osoby i rodziny dotknięte ubóstwem oraz osoby i rodziny dotknięte bezrobociem (po 15,7%).

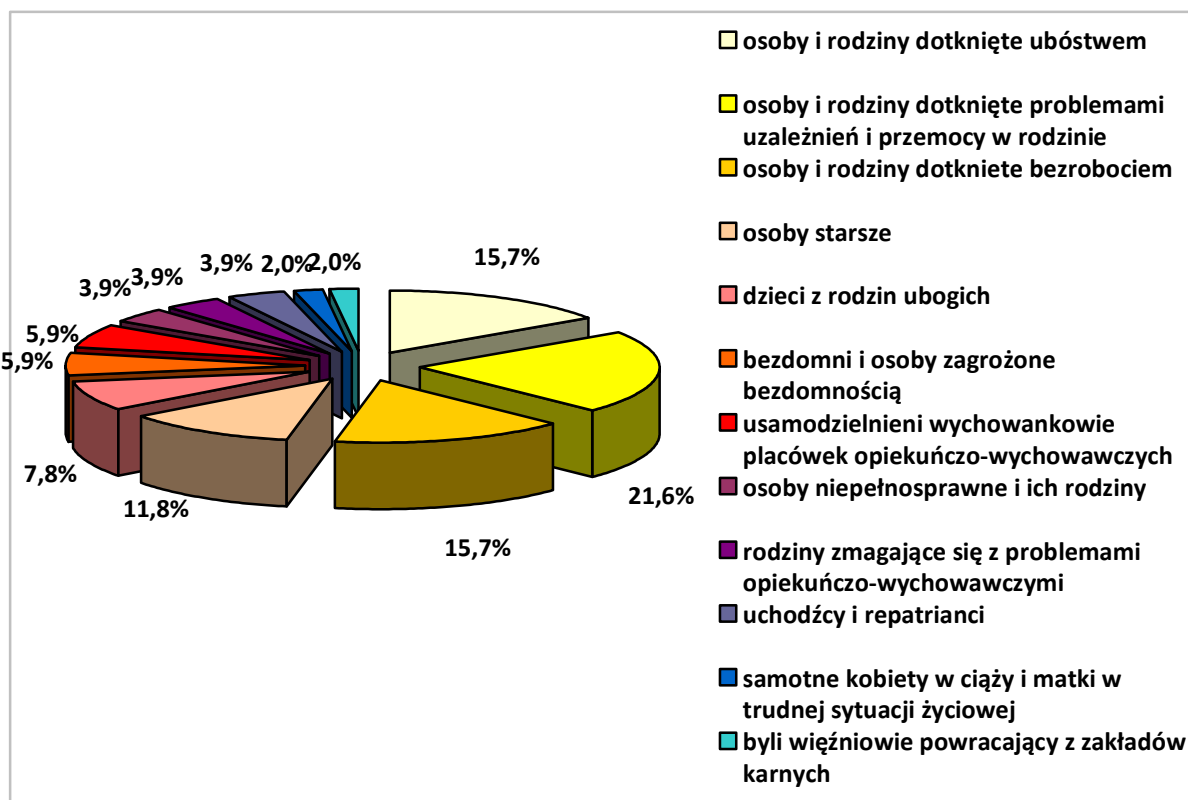
Często wskazywano na osoby starsze (11,8%), dzieci z rodzin ubogich (7,8%) oraz osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością (5,9%), a także na usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych (5,9%).

Rzadziej wskazywane kategorie osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym to: uchodźcy i repatrianci, rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osoby niepełnosprawne i ich rodziny (po 3,9%).

Najmniej wskazań odnosiło się do samotnych kobiet w ciąży i matek w trudnej sytuacji życiowej oraz byłych więźniów powracających z zakładów karnych (po 2%).

Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 7. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

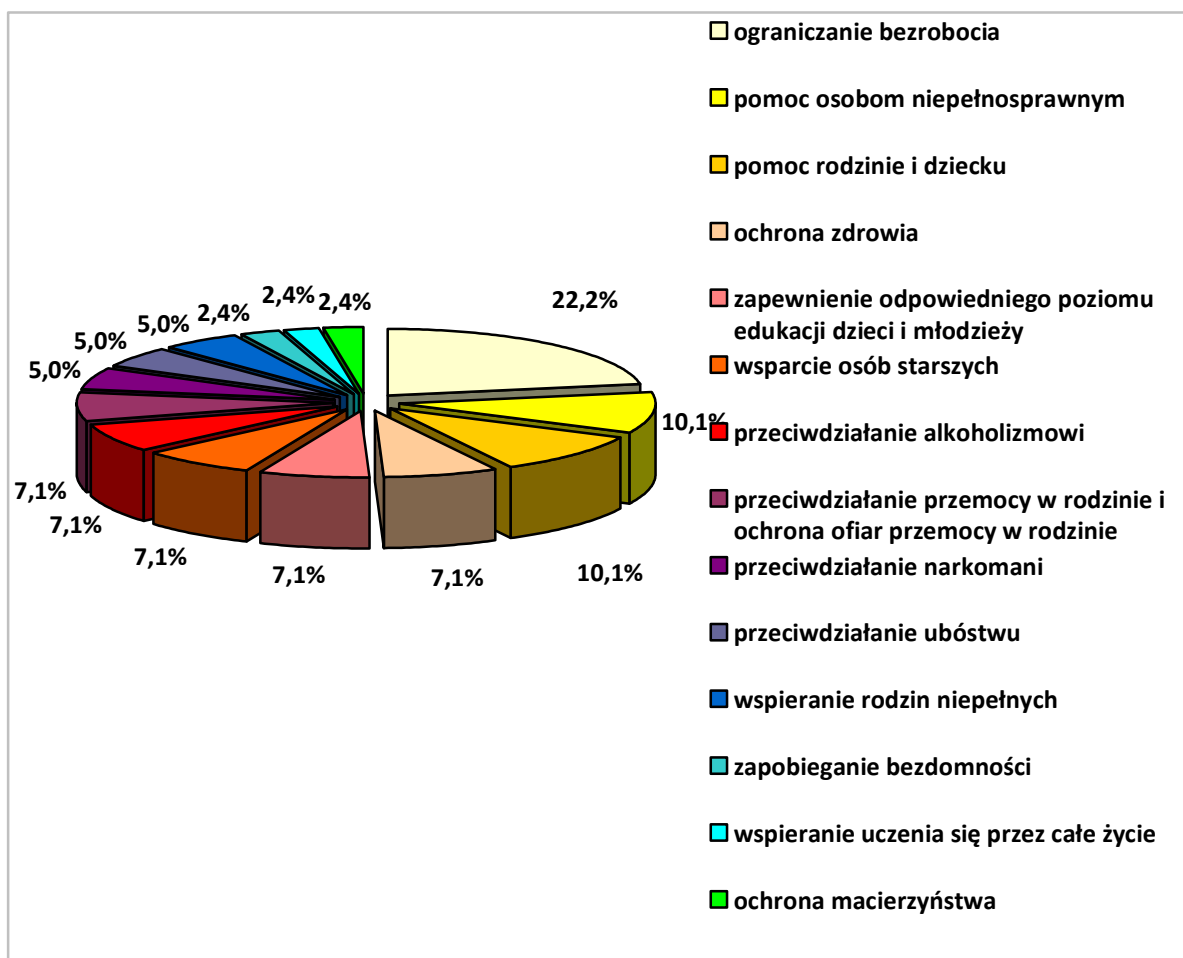
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: ograniczenie bezrobocia (22,2%), pomoc osobom niepełnosprawnym oraz pomoc rodzinie i dziecku (po 10,1%). Ankietowani często wskazywali również na zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży, ochronę zdrowia, przeciwdziałanie alkoholizmowi, wsparcie osób starszych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochronę ofiar przemocy w rodzinie (po 7,1%) Ankietowani uznali, że oferta świadczonej pomocy jest mało zadowolająca także w przypadku przeciwdziałania ubóstwu, wspierania rodzin niepełnych oraz przeciwdziałanie narkomanii (po 5%), a następnie: wspierania uczenia się przez całe życie, ochrony macierzyństwa i zapobiegania bezdomności (po 2,4%).

Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących wsparcia i indywidualnego podchodzenia do każdego problemu.

Zwracano uwagę na udzielanie pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa (zwłaszcza psychologicznego), jak i aktywizacji zawodowej, pomocy w poszukiwaniu pracy, organizowanie prac interwencyjnych, wsparcia asystenta rodziny. Postulowano również utworzenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz grup wsparcia. Mieszkańcy wskazywali także na potrzebę utworzenia centrum pomocowego, w którym instruowano by o możliwościach uzyskania pomocy. Liczne grono ankietowanych uznało,

że ważnym krokiem byłyby budowa mieszkań komunalnych oraz stworzenie nowych miejsc pracy w celu zniwelowania bezrobocia.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: samorząd gminny, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, świetlice, szkoły, przedszkola, placówki służby zdrowia, poradnie specjalistyczne, Policję, Kościół i organizacje pozarządowe.

14. BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie wahała się: od 355 na koniec 2012 roku poprzez 359 osób na koniec roku następnego do 313 osób na koniec roku 2014. Jednocześnie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym – od 4,6% w 2012 roku do 4,0% w 2014 roku. Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych również ulegał wahaniom. Największy odnotowano w 2013 roku i wynosił on 62,4% ogólnej liczby bezrobotnych w gminie. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 31. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie	355	359	313
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,6%	4,5%	4,0%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	204	224	188
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	57,5%	62,4%	60,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie raciborskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 32. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie raciborskim	8,9%	8,6%	7,4
stopa bezrobocia w województwie śląskim	11,1%	11,3%	9,6
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2013 powiat raciborski charakteryzował się niższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju stopą bezrobocia. W latach 2102-2014 stopa bezrobocia obniżała się, a zwłaszcza w roku 2014 (7,4 %). Tendencja ta utrzymuje się nadal, co napawa optymizmem.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	58	33	56,9
25-34 lata	90	61	67,8
35-44 lata	58	38	65,5
45-54 lata	62	39	62,9
55-59 lat	30	17	56,7
60 lat i więcej	15	0	0
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	10	3	30
1-3 miesiące	30	19	63,3
3-6 miesięcy	24	13	54,2
6-12 miesięcy	22	13	59,1
12-24 miesiące	20	10	50
powyżej 24 miesięcy	28	20	71,4
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	17	6	35,3
do 1 roku	24	17	70,8

1-5 lat	29	20	68,9
5-10 lat	15	7	46,6
10-20 lat	30	18	60
20-30 lat	15	7	46,7
30 lat i więcej	4	3	75
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	15	9	60
policealne i średnie zawodowe	36	18	50
średnie ogólnokształcące	5	4	80
zasadnicze zawodowe	47	32	68,1
gimnazjalne i niższe	31	15	48,4

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym 25-34 lata (90 osób), osoby z czasem pozostawania bez pracy od 1 do 3 miesięcy (30 osób), osoby z wykształceniem średnim zawodowym (47 osób) oraz ze stażem pracy od 10 do 20 lat (30 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (62 osoby), 35-44 lata (58 osób) i 18-24 (58 osób), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (24 osoby), powyżej 24 miesięcy (28 osób), osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat (29 osób), do 1 roku (24 osoby) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (36 osób) i gimnazjalnym lub niższym (31 osób).

W ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie przeważały kobiety. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (80%), ze stażem pracy 30 lat lub większym (75%), w wieku 25-34 lata (67,8%) i z czasem pozostawania bez pracy powyżej 24 miesięcy (71,4%).

Analizując sytuację na rynku pracy, warto pamiętać, że w powiecie raciborskim wskaźniki dotyczące stopy bezrobocia od lat rejestrowane są na poziomach niższych niż w skali całego województwa śląskiego, niemniej brak zatrudnienia jest jednym z najpoważniejszych problemów. Nie można bowiem zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi stale niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Kuźnia Raciborska stanowi problem, niemniej jego skala utrzymuje się na niewielkim poziomie. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej. Przybiera ona głównie formę wsparcia w uzyskaniu mieszkania socjalnego, skierowania do domu dla bezdomnych na krótki czas oraz wsparcia rzeczowego (odzież, wyposażenie mieszkania).

Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. MOPS korzysta z domu dla bezdomnych i domu dla matek z dziećmi znajdującymi się w Raciborzu. Gmina nie dysponuje również mieszkaniem chronionym dla osób bezdomnych.

W analizowanym okresie utrzymywała się na tym samym poziomie liczba rodzin, ale zmniejszała się liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności. W 2012 roku pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu bezdomności objętych było 5 rodzin (8 osób w rodzinie), w 2013 roku 5 rodzin (6 osób), a w 2014 roku 5 rodzin (5 osób w rodzinie).

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan

zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy domowej jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 34. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		szacunkowa liczba osób			
		w Polsce	w mieście 100-tys.	w mieście 25-tys.	w gminie 10-tys.
osoby uzależnione od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000	ok. 500	ok. 200
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000	1.250-1.750	ok. 500-700
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 dorosłych oraz 2/3 z tych rodzin	ok. 2 mln dorosłych i dzieci	ok. 5.300 dorosłych i dzieci	ok. 1.330 dorosłych i dzieci	ok. 530 dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy domowej oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, a ich inicjowanie należy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Kuźnia Raciborska w latach 2012-2014.

Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	180 000 zł	180 200 zł	185 700 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	5 000 zł	5 000 zł	5 000 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	185 000 zł	185 200 zł	190 700 zł

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok wzrastała, od 180 000 zł w 2012 roku do 185 700 zł w 2014. Kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii były każdego roku takie same. Rocznie przeznaczano na ten cel 5 000 zł. Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w badanym okresie nie przekazano żadnych środków.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności MKRPA w Kuźni Raciborskiej oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	47	44	45
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	1	3
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	54	27	65
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	54	27	65
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	14	27	25
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	6	12
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	5	10
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kuźni Raciborskiej.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie wahała się (od 47 w 2012 r. poprzez 44 w 2013 r. do 45 w 2014 r.). Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych również wahała się w analizowanym okresie (54 w 2012 r., 27 w 2013 r., 65 w 2014 r.). Podobnie, jeśli chodzi o liczbę pozytywnych opinii MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (54 w 2012 r., 27 w 2013 r., 65 w 2014 r.). W latach 2012-2013 nie wydano negatywnych opinii w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań MKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, którymi objęto 14 osób w 2012 r., 27 w 2013 r., 25 w 2014 r. Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w kolejnych latach wynosiła: 2, 6, 12.

Obok Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie pełnią instytucje kultury, Policja, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego „Amicus-Med”, Poradnia ds. Uzależnień i organizacje pozarządowe.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej w gminie świadczy również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem, narkomanią i przemocą domową. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia MOPS w związku z przemocą domową wzrastała z roku na rok. W 2012 roku z takiej pomocy skorzystało 6 rodzin (19 osób), w 2013 roku liczba ta wzrosła do 6 rodzin (23 osoby), a w 2014 roku do 7 rodzin (28 osób). Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia MOPS w związku z alkoholizmem zmniejszała się z roku na rok (39 rodzin w 2012 r., 38 rodzin w 2013 r., 35 rodzin w 2014 r.). W badanym okresie jedynie 2 rodziny korzystały ze wsparcia MOPS w związku z narkomanią.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej odgrywa także Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej. Ponadto na terenie gminy działają dwie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które mają na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci. W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. Kobiety stale stanowiły ponad połowę ogólnej liczby mieszkańców. Niemniej udział kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy wzrósł od 50,5% w 2012 roku do 50,9% w 2014 r. Dane w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 37. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności gminy ogółem	11 593	11 503	11 416
liczba kobiet	5 855	5 833	5 810
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,5%	50,7%	50,9%

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły także stale większość w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych wzrósł znacząco w 2013 roku. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	355	359	313
liczba bezrobotnych kobiet	204	224	188
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	57,5%	62,4%	60,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Z powyższych danych wynika, że w analizowanym okresie problem bezrobocia w gminie dotykał w większości kobiet; udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie pozostających bez pracy mieszkańców miasta (57,5% w 2012 r., 62,4%, w 2013 r., 60,1% w 2014 r.) był stale wyższy niż udział kobiet w ludności miasta (50,7% w 2012 r., 50,2%, w 2013 r., 50,4% w 2014 r.).

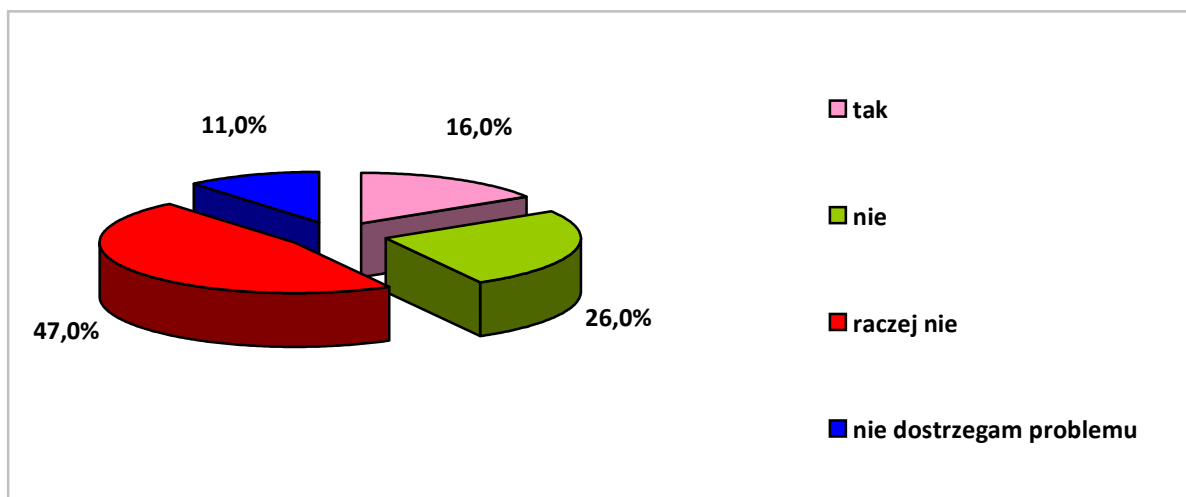
Należy przy tym także zauważyć, że według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu w 2014 roku kobiety z gminy Kuźni Raciborskiej stanowiły wyraźną większość wśród bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (80%), z czasem pozostawania bez pracy powyżej 24 miesięcy (71,4%), ze stażem pracy 30 letnim lub dłuższym (75%) oraz w wieku produkcyjnym 25-34 lata (67,8%). W oparciu o cytowane wyżej wskaźniki można raczej wysnuć tezę o porównywalnych szansach kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 19 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

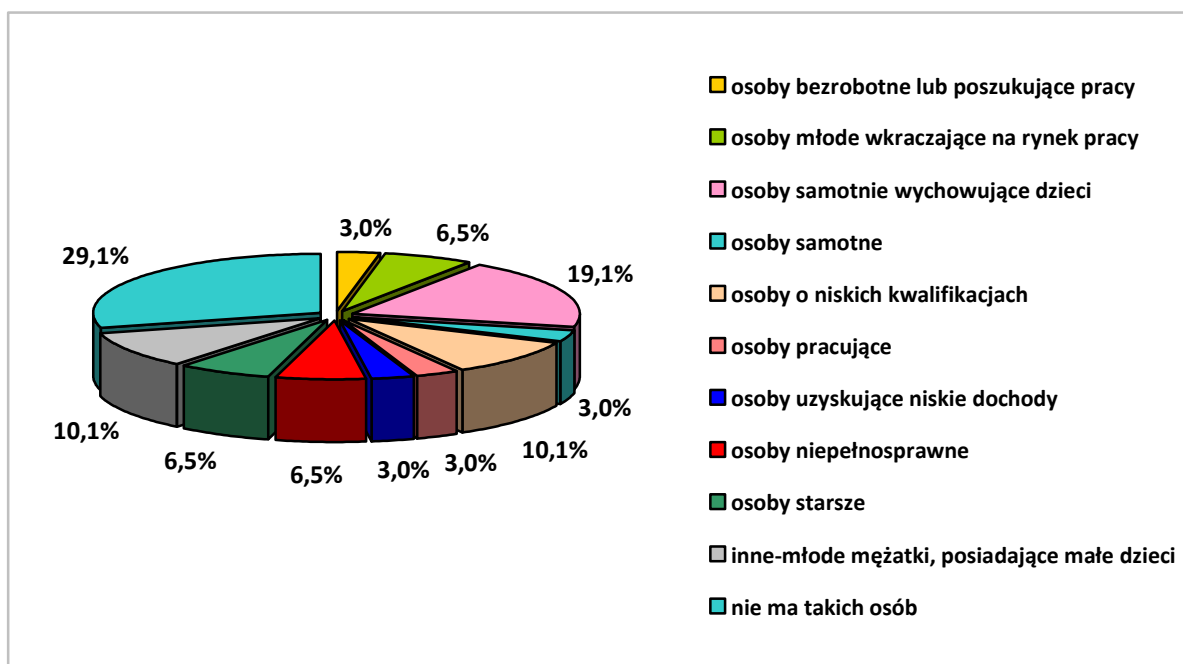
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

16% ankietowanych uważa istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny. Przeciwnego zdania jest łącznie aż 73% badanych. Około 11% nie dostrzega problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn.

W odpowiedzi na to pytanie 42% badanych stwierdziło, że bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety. 32% respondentów zupełnie nie dostrzegało problemu, natomiast 26% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Nikt z uczestników badania nie uznał, iż problem bardziej dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 10. Jakie grupy mieszkańców gminy są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?

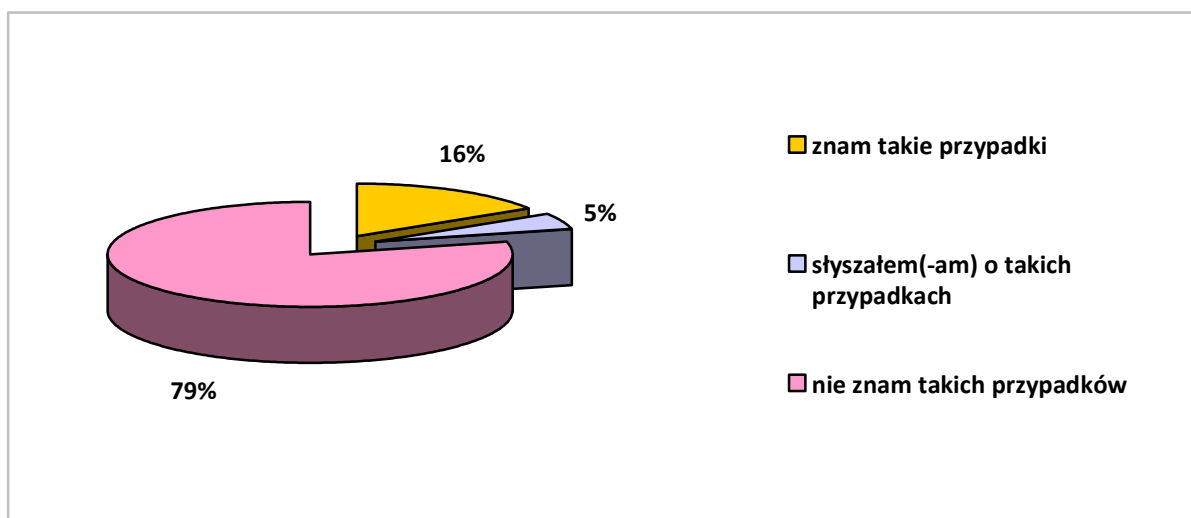
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani najczęściej udzielali odpowiedzi, że w gminie nie ma osób, które byłyby zagrożone dyskryminacją (29%) ze względu na płeć. Jednak za najbardziej zagrożone dyskryminacją uznawano osoby samotnie wychowujące dzieci (19%). Respondenci wskazywali często również na osoby o niskich kwalifikacjach (10%) i młode mężatki, posiadające małe dzieci (10%). Wśród zagrożonych dyskryminacją ankietowani zwracali uwagę na osoby starsze (6,5%) bądź osoby niepełnosprawne (6,5%), a także osoby młode wkraczające na rynek pracy (6,5%), marginalnie zaś osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby samotne, osoby pracujące czy osoby uzyskujące niskie dochody.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według 32% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 68% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu indagowano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. Aż 79% badanych stwierdziło, że nie zna takich przypadków. Zaledwie 5% ankietowanych o nich słyszało, natomiast 16% respondentów potwierdziło wiedzę o przypadkach dyskryminacji. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?

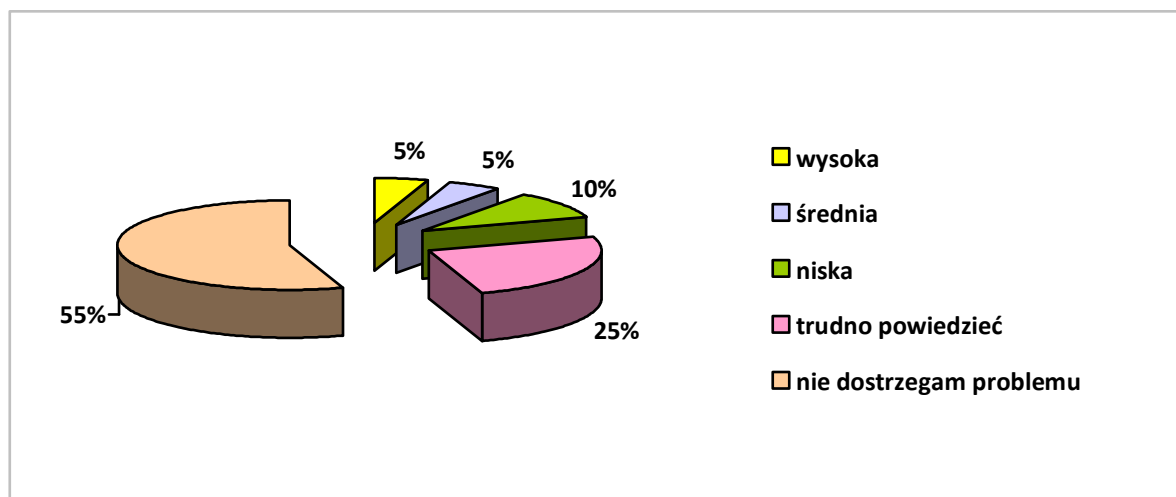

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy członków ich rodzin lub ich osobiście dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Zdecydowana większość (90%) odpowiedziała przecząco, natomiast 10% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

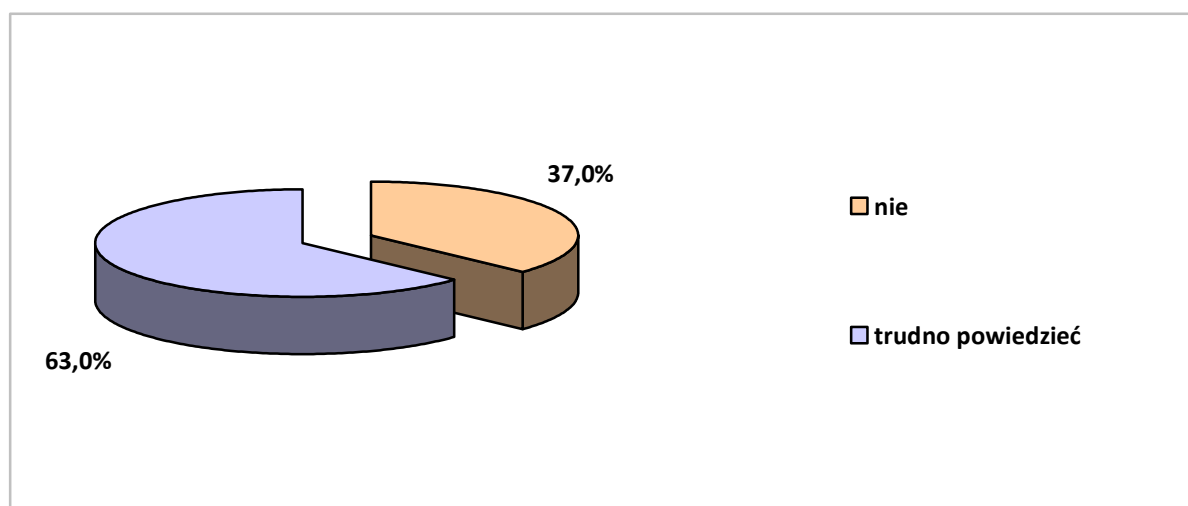
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (55%) nie dostrzegła problemu dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jedna czwarta respondentów miała trudności z odpowiedzią na

to pytanie. 5% badanych uznało, że skala problemu jest wysoka, podobna liczba osób uznała że skala problemu jest średnia. Jako niską oceniło ją 10% ankietowanych.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są trudne do określenia przez mieszkańców miasta, dlatego prawie 63% respondentów nie jest w stanie ich ocenić, a 37% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Nikt z ankietowanych nie potwierdził, aby takie działania były prowadzone. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz zapewnienia równości szans kobiet i mężczyzn lub mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z przeprowadzonego badania wynika, że zaledwie 16% ankietowanych uznało kwestie istnienia nierówności płci jako problem społeczny, niemniej 42% badanych stwierdziło, że bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety, czyli należy wnosić, iż te kwestie są obecne w świadomości mieszkańców gminy. Nadto, co warte jest uwagi, 19% badanych uznało, że najbardziej zagrożone dyskryminacją są osoby samotnie wychowujące dzieci. Można by więc domniemywać, iż do głosu dochodzą stereotypy plasujące samotne osoby z dziećmi na gorszej pozycji w hierarchii społecznej.

O ile większość badanych (79%) stwierdziła, że nie zna przypadków dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, o tyle w sumie 21% słyszało bądź potwierdziło wiedzę o takich przypadkach. Niemniej skalę takiego problemu w gminie jako wysoką ocenia zaledwie 5% badanych, a jako niską 10% ankietowanych.

Zebrane informacje, ze względu na ograniczoną próbę badawczą, nie są w pełni reprezentatywne, ale uprawniają do sformułowania wniosku, iż należy podejmować działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci. Warto przy tym położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. Należy także mieć na względzie, by uczytelniać takie działania, gdyż – jak pokazała analiza ankiet – większość respondentów nie była w stanie ich ocenić i rozpoznać.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Kuźnia Raciborska została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankietę – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Społeczna Szkoła Podstawowa w Budziskach,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rudach,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kuźni Raciborskiej,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rudach.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki za wyjątkiem Społecznej Szkoły Podstawowej zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę, 3 szkoły zatrudniają logopedę (brak wskazania w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym). Psychologa i doradcę zawodowego zatrudnia wyłącznie Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rudach.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu i wszystkie dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej. W żadnej z placówek biorących udział w badaniu nie istnieją klasy integracyjne. Przedstawiciele Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Rudach zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, komputerowe, artystyczne, taneczne, sportowe, rytmiki). Placówki prowadzą zajęcia techniczne, terapeutyczne, wyrównawcze, zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Jedna z placówek prowadzi zajęcia na basenie z nauką pływania. Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4 placówki), korekcyjno-kompensacyjne (4), logopedyczne (3), socjoterapeutyczne (1), psychoterapeutyczne (1) oraz rewalidacyjne (2).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie, ubóstwo oraz niezaradność rodziców. Brak pracy zmusza też niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa. Według niektórych pytanych rodzice poświęcają dzieciom zbyt mało czasu i uwagi. Ankietowani zwracali również uwagę na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców, a także trudnej sytuacji w rodzinach niepełnych.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 39. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy o charakterze patologicznym	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	3	28	1
sięganie po alkohol	1	brak danych	3
sięganie po narkotyki	1	brak danych	3
niszczenie mienia szkolnego	2	15	2
kradzieże	3	7	1
dyskryminacja	0	0	4
udział w grupach negatywnych	1	7	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	23	1
autoagresja	2	1	2
ucieczki z domu	0	0	4
przestępczość ujawniona	2	2	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	3	2
zaniedbanie przez dom	3	33	1
przemoc w rodzinie	3	8	1
wykorzystywanie seksualne	0	0	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli m.in.: zaniedbanie przez dom, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, palenie papierosów, a także niszczenie mienia szkolnego. Odnotowano również nieliczne przypadki przemocy w rodzinie, przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, przestępczości ujawnionej, autoagresji, udziału w grupach negatywnych i kradzieży. W dwóch placówkach ujawniono przypadki sięgania po alkohol i narkotyki, brak jest natomiast szczegółowych danych na ten temat.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę zdiagnozowania poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, zbadania więzi i relacji rodzinnych. Respondenci podkreślali potrzebę przeanalizowania funkcjonowania społecznego rodzin w gminie, zwrócenia uwagi na występujące patologie społeczne, obserwowania i oceny postaw rodzicielskich. Ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę przeprowadzenia analizy ilości czasu spędzanego wspólnie w rodzinnym gronie przez dzieci, młodzież i ich rodziny.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych (przemocy w rodzinie, agresji), jak również tworzenia właściwych relacji w grupie i z dorosłymi. Organizowane są spektakle profilaktyczne, spotkania z policjantami, zajęcia edukacyjne. Prowadzone są zajęcia z terapii pedagogicznej.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według większości ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające. Placówki przeprowadzają wywiady środowiskowe, kierują i udzielają informacji o możliwych formach pomocy, organizują spotkania z Policją i przedstawicielami współdziałających instytucji. Jednak zdaniem niektórych ankietowanych występuje potrzeba prowadzenia nowych działań. Niektórzy z badanych wskazali na potrzebę pedagogizacji rodziców oraz zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, zwiększenia dostępności do specjalistów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Część ankietowanych zachęca do prowadzenia rozmów indywidualnych.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele większości ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji imprez, uroczystości, konkursów i wycieczek szkolnych. Przedstawiciele jednej z placówek uważają kontakt z rodzicami za utrudniony ze względu na odległość szkoły od miejsca pobytu rodziców.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny za wystarczającą. Do podmiotów, z którymi współpraca układa się właściwie, zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Urząd Miejski, Ośrodek Zdrowia, Sąd Rejonowy, Komendę Powiatową Policji, Caritas, Sanepid, kuratorów sądowych oraz Straż Pożarną.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, pomocy w sytuacjach kryzysowych, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzeniu konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymianie informacji, pedagogizacji rodziców, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, jak również organizowaniu konkursów, imprez, spotkań, warsztatów, pogadanek z policjantami i przekazywaniu materiałów z zakresu profilaktyki.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności szerszego dostępu do imprez kulturalnych i zajęć rekreacyjno-sportowych. Postulowano również potrzebę rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach. Respondenci wskazywali na potrzebę stworzenia świetlicy socjoterapeutycznej.

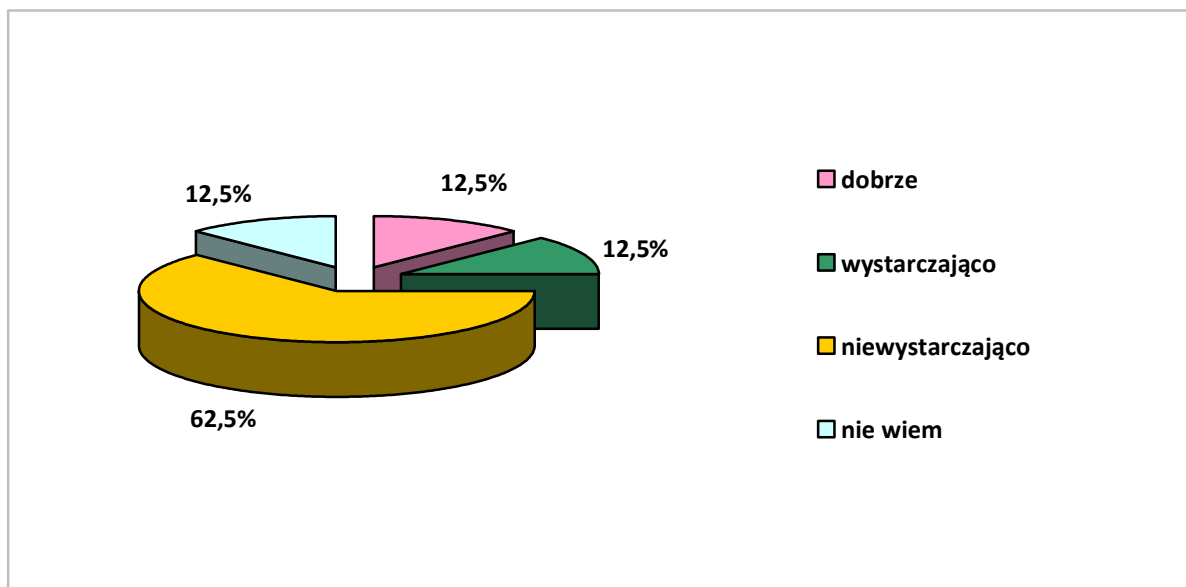
Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność kontynuacji dotychczasowych działań, realizacji programów oświatowo-zdrowotnych, pedagogizacji rodziców, prowadzenia konsultacji indywidualnych z rodzicami i ich dziećmi, pomocy materialnej potrzebującym oraz współpracy szkół z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie poproszono również w badaniu ankietowym przedstawicieli społeczności lokalnej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

12,5% ankietowanych uznało działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży za dobre. Podobna liczba respondentów wskazała, że działania te są wystarczające. Przeciwnego zdania było jednak aż 62,5% badanych. Zdania na ten temat nie miało 12,5% udzielających odpowiedzi.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności gminy Kuźnia Raciborska jest potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach wzrastała sukcesywnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców gminy ogółem	11 593	11 503	11 416
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 934	1 964	1 990
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	16,7%	17,1%	17,4%

Dane Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w roku 2014 w stosunku do roku 2012 zwiększył się o 0,7%. Jeśli mieć na uwadze malejącą dzietność rodzin, a z drugiej strony, co jest wartością przecież pozytywną – wydłużający się średni okres życia, to obserwowana w gminie tendencja demograficzna stanowi poważne wyzwanie dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z wiekiem senioralnym także problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych.

W ramach swojej działalności MOPS świadczy usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 41. Usługi opiekuńcze przyznane przez MOPS w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci usług opiekuńczych	49	47	54
liczba osób w rodzinach	60	64	66

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Zaspokajanie potrzeb społecznych osób starszych jest celem działających w gminie organizacji pozarządowych, do których zaliczają się:

- Związek Emerytów Inwalidów i Rencistów, Koło w Turzu.
- Związek Emerytów Inwalidów i Rencistów, Koło w Budziskach.
- Związek Emerytów Inwalidów i Rencistów, Koło w Siedliskach.
- Związek Emerytów Inwalidów i Rencistów, Koło w Rudach.
- Związek Emerytów Inwalidów i Rencistów, Koło w Kuźni Raciborskiej.

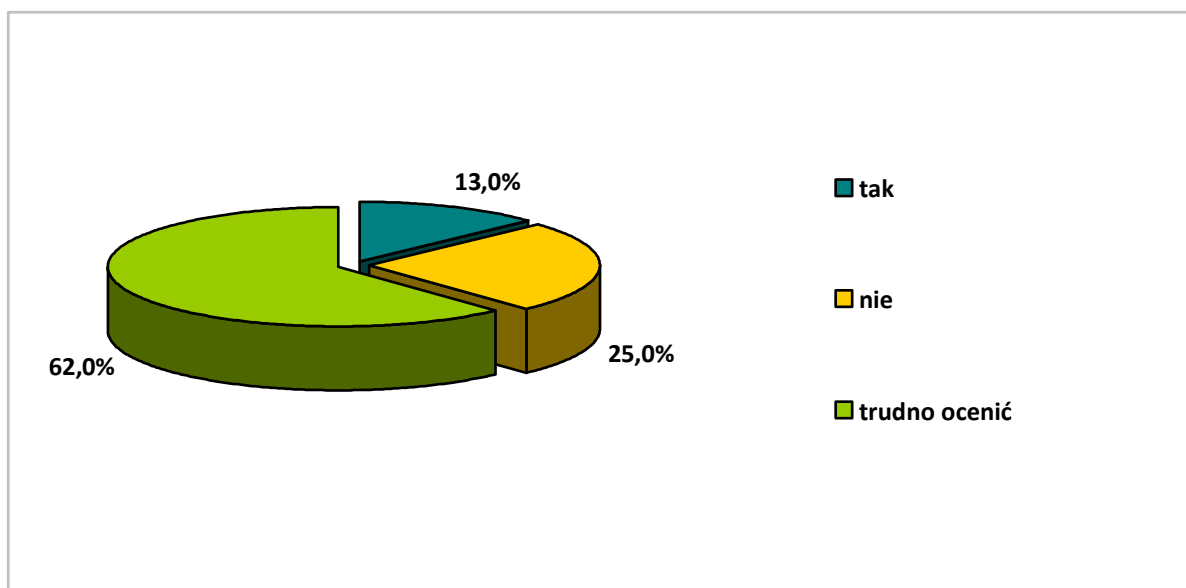
Organizacje te zajmują się aktywizacją i organizacją czasu wolnego osób starszych.

Ponadto w gminie Kuźnia Raciborska przy Miejskim Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku, skierowany do osób powyżej 45. roku życia.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców Kuźnia Raciborska o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, ubóstwo, słaby dostęp do opieki geriatrów, ubogą ofertę zajęć integrujących i aktywizujących osoby starsze, a także problemy związane z niedostosowaniem obiektów publicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni także o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Znaczna większość ankietowanych (62%) miała problem z oceną działań uwzględniających potrzeby osób starszych w gminie. Około 13% respondentów uznało, że działania podejmowane w gminie uwzględniają problemy i potrzeby osób starszych. Przeciwnego zdania było jednak 25% badanych.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Kuźnia Raciborska mieszkały ogółem 1 122 osoby niepełnosprawne. Było wśród nich 539 kobiet i 583 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 837 osób niepełnosprawnych prawnie i 285 osób niepełnosprawnych biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 9,8%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była jednym z częstszych, pod względem liczby beneficjentów, powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MOPS latach 2012-2014.

Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	98	110	120
liczba osób łącznie w rodzinach	259	275	302

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Należy dodać, że w 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej wypłacił 251 świadczeń (na łączną wartość 19 680zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska w latach 2012-2014. Jak można zaobserwować, liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom i liczba orzeczeń wydanych mieszkańcom powyżej 16. roku życia zmieniały się bardzo podobnie: najmniej orzeczeń przypadło na rok 2013, a najwięcej na rok 2014. W sumie w tym okresie wydano 64 orzeczenia dzieciom i 557 osobom powyżej 16. roku życia. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014.
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	21	18	25
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16. roku życia	192	143	222
^{w tym} o znacznym stopniu niepełnosprawności	84	55	62
^{w tym} o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	73	43	112
^{w tym} o lekkim stopniu niepełnosprawności	35	45	48

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Kuźnia Raciborska mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

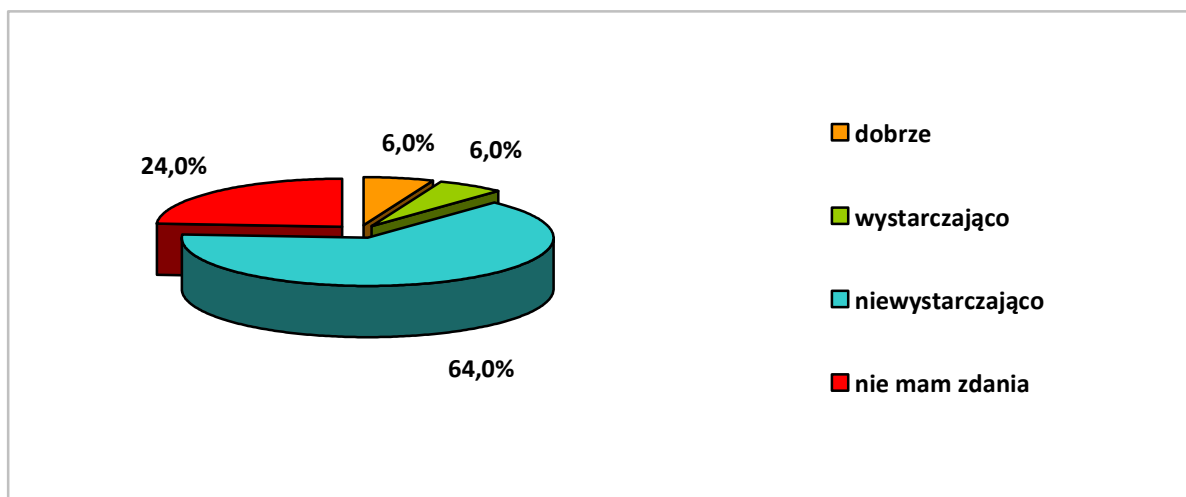
Tabela 44. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	10	13	19
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	64	57	79
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	2	2	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Raciborzu.

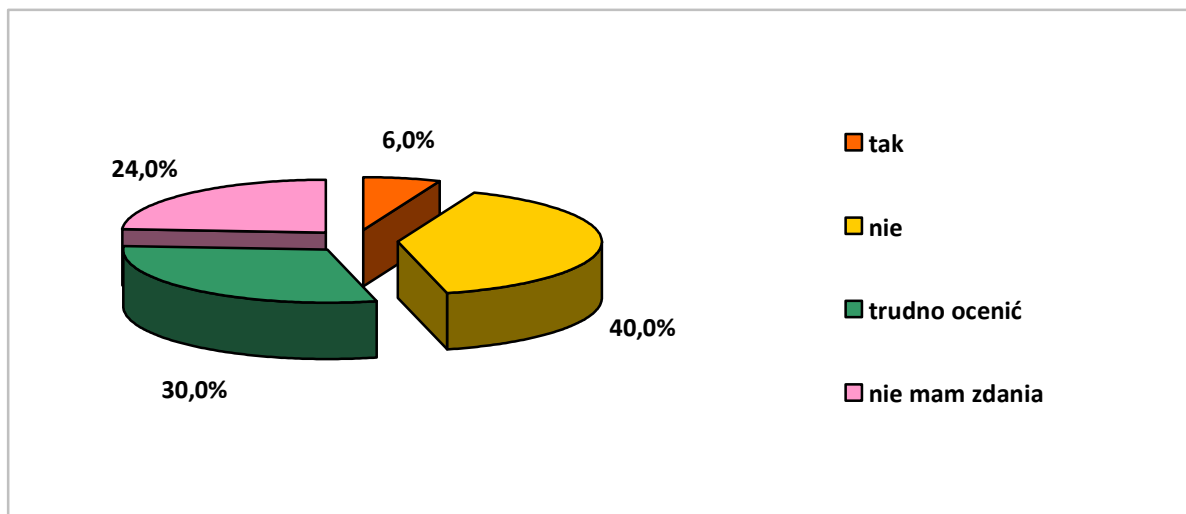
Ponadto osoby niepełnosprawne z gminy biorą udział w zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej w Raciborzu, gdzie opieką otoczone są dzieci i młodzież niepełnosprawna oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Raciborzu, gdzie pomoc otrzymują osoby upośledzone umysłowo.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy borykającym się z problemami niepełnosprawności. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zaledwie 6% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Kolejne 6% uznało te działania za wystarczające. Ponad 64% respondentów stwierdziła jednak, że są one niewystarczające. Należy przy tym zauważyć, że aż 24% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Tylko 6% ankietowanych uznało, że rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Przeciwnego zdania było aż 40% badanych. 30% respondentów ma problem z oceną tego zagadnienia, natomiast 24% nie ma zdania w tym temacie.

Analizując wyniki badania nie można też pominąć faktu, że na obydwie pytania zbliżony odsetek respondentów odpowiedział „nie mam zdania”. Można przypuszczać, że ta część respondentów nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Jednocześnie zdecydowana większość (około dwóch trzecich próby), przynajmniej w pewnym stopniu orientuje się w sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie.

Zaledwie 4% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a jedynie nieco ponad 3% wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w gminie. Można więc domniemywać, że na co dzień problemy niepełnosprawności nie są najbardziej widoczne, z drugiej strony ocena podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych na poziomie 64% jako niewystarczające, powinna skłaniać do głębszych refleksji i nakazuje zaliczyć tę kwestię do

istotnych problemów, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: *mocne strony* i *słabe strony* to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a *szanse* i *zagrożenia*, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. W identyfikacji tych czynników uczestniczyli pracownicy MOPS przedstawiciele samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, a analiza obejmuje następujące obszary:

- **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;**
- **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa;**
- **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;**
- **starość;**
- **niepełnosprawność;**
- **kapitał społeczny i ludzki.**

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań w zakresie diagnozowania problemu bezrobocia w gminie • prowadzenie działań aktywizujących dla bezrobotnych w gminie • prowadzenie działań samorządu gminy na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród różnych grup wiekowych, w tym osób powyżej 45 roku życia • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w gminie oraz ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • prowadzenie w gminie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania w zakresie stwarzania warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców • brak inicjatyw zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących tworzyć nowe miejsca pracy • brak możliwości skorzystania przez osoby bezrobotne z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • brak możliwości skorzystania przez osoby bezdomne z mieszkań chronionych • ograniczona liczba i zły stan techniczny mieszkań socjalnych • utrudniona komunikacja z miejscami pracy poza gminą
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • malejący poziom bezrobocia w gminie • wzrost liczby osób samozatrudnionych • dostosowanie oferty działań aktywizujących do oczekiwań osób bezrobotnych z gminy • niewzrastająca liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych celem ograniczenia bezrobocia w gminie • możliwość korzystania z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby bezrobotne • aktywność mieszkańców gminy w działaniach prowadzonych na rzecz ubogich • dostrzeganie problemów i potrzeb osób ubogich przez społeczność lokalną 	<ul style="list-style-type: none"> • brak podmiotów ekonomii społecznej, w których mogłyby znaleźć zatrudnienie osoby bezrobotne • niezmiernie duża skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • niewystarczające działania na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem w stosunku do potrzeb gminy • niezaspokojone zapotrzebowanie na mieszkania socjalne i komunalne

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe w gminie • wychodzenie przez instytucje gminy do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w gminie • działalność kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową w gminie • działanie zespołów interdyscyplinarnych • zapewnienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia dla ofiar przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystracające działania zapobiegające dysfunkcjom w rodzinach • brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających takiego wsparcia • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) • mała liczba organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami rodzin • brak poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i mała skuteczność interwencji wobec sprawców przemocy • niewystarczający dostęp do wszelkich form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież • brak akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostosowana do potrzeb oferta w zakresie opieki przedszkolnej • zaangażowanie dzieci i młodzieży w gminie w działania wolontariatu • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą domową, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy domowej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych w gminie • niezaspokajające potrzeb poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom w gminie • niewystarczająca w stosunku do potrzeb oferta grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • niewystarczająca w stosunku do potrzeb uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych w gminie • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego w gminie • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w gminie • zwiększająca się w gminie liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się w gminie liczba osób

	<p>wymagających działań korekcyjno- edukacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak poradnictwa dla ofiar i sprawców przemocy
--	---

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • działanie na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych z gminy na leczenie odwykowe oraz działanie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • działanie grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych w gminie • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodejmowanie działań na rzecz poszerzenia świadczeń medycznych • brak inicjatyw w zakresie propagowania zdrowego stylu życia • brak działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • niediagnozowanie problemu spożywania alkoholu i używania narkotyków wśród nieletnich • brak kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • brak organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz uzależnionych • ograniczony dostęp do świadczeń medycznych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • niezadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w gminie w obszarze uzależnień

<p>w gminie na temat zagrożeń uzależnieniami</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrost poziomu bezpieczeństwa na drodze w gminie • angażowanie się przez mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewystarczająca liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi w gminie • niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • utrzymująca się niska świadomość negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne wśród dzieci i młodzieży • niezadowalające efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • niewzrastające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy
--	---

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych z gminy o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • dysponowanie w gminie kadrą pracowników, świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • dysponowanie ofertą spędzania czasu wolnego dla osób starszych • zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej • stworzenie warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osobom starszym • funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieuwzględnienie struktury wiekowej mieszkańców w analizie sytuacji demograficznej w gminie • brak analizy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • brak działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • brak takich form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • niewystarczające uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy na rzecz osób starszych na terenie gminy
Szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych z gminy dostępność domów pomocy społecznej • korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby starsze w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • niewystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy • brak możliwości wzmocnienia potencjału osób starszych w związku z niewystarczającymi zasobami gminy • wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • niewystarczające możliwości uzyskania pomocy ze strony rodziny przez osoby starsze w gminie

	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • niewystarczające możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych w gminie
--	---

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie w gminie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań w zakresie monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • niedostateczne informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy • brak domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • niewystarczające działania mające na celu likwidowanie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • nieupowszechnianie informacji wśród osób niepełnosprawnych z gminy o ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • brak działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne) • brak działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych wśród mieszkańców gminy • brak działań zachęcających mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do usług rehabilitacyjnych • brak informowania osób niepełnosprawnych w gminie o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • brak dostępu osób niepełnosprawnych do domów dziennego pobytu • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z gminy o dostępnych

	<p>ofertach pracy i wolnych miejscach pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne) • brak wystarczającej wiedzy przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych • niewystarczające zasoby i możliwości gminy w zakresie zaspokojenia potrzeby wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • niewystarczająca świadomość społeczności gminy o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym • brak organizacji pozarządowych, obejmujących pomocą osoby niepełnosprawne
--	---

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy • zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • stwarzanie przez gminę mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji • upowszechnianie w gminie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) • podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w gminie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • realizowanie na terenie gminy przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub Uniwersytet Trzeciego Wieku) • działanie organizacji pozarządowych w gminie na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • włączanie się przedstawicieli kościołów 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • brak działań w zakresie wspierania aktywności gospodarczej mieszkańców • niedostosowana do potrzeb i wymagająca poszerzenia sieć placówek pomocy społecznej w gminie • niewystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie • niewystarczające działania w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu

i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • pozytywny wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • istnienie możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • widoczny pozytywny wpływ działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • działalność przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna mieszkańców gminy • niewystarczająca wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • niewzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców gminy • niedostateczny dostęp do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców gminy • niewystarczająca wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej w gminie • niewystarczające środki, będące w dyspozycji gminy, umożliwiające skuteczną realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • niewystarczająca wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełnienia lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • małe zainteresowanie ze strony mieszkańców różnymi formami wolontariatu

22. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie spada liczba mieszkańców; maleje populacja dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, systematycznie rośnie natomiast liczba osób w najstarszej grupie wiekowej. Z tej tendencji wynika potrzeba zapewnienia coraz większej grupie ludzi starszych pomocy materialnej i rzeczowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona w gminie wystarczająco dobrze rozwinięta. W badanym okresie zrealizowane w gminie inwestycje obejmowały głównie obszar kultury, sportu i rekreacji.

Jeśli chodzi o **komunikację**, mieszkańcy gminy mają ogólnie zadowalające połączenia komunikacyjne. Niewielkie trudności komunikacyjne mają mieszkańcy dwóch miejscowości – Janowic i Rud. Analiza **sytuacji gospodarczej** wykazała, że lasy i grunty leśne zajmują ponad 76% powierzchni miasta, co wpływa pozytywnie na czystość i walory krajobrazowe terenu, a także na rozwój lokalnej turystyki. W ewidencji gminnej stale rośnie liczba podmiotów gospodarczych w gminie, nadto gmina Kuźnia Raciborska może poszczycić się nowoczesnym przemysłem obrabiarkowym, odlewnictwem i przetwórstwem mięsnym.

W latach 2012-2014 liczba mieszkań komunalnych zmniejszała się z roku na rok. W 2014 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego, przypadająca na jedną osobę w gminie wynosiła 17,9 m². W analizowanym okresie gmina Kuźnia Raciborska dysponowała także 60 mieszkaniami socjalnymi. W gminie występuje zapotrzebowanie na ten typ mieszkań.

Na terenie gminy funkcjonowało 9 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 3 przedszkola, 1 szkoła podstawowa, 2 zespoły szkół, 2 młodzieżowe ośrodki wychowawcze i 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez Stowarzyszenie „Otwarte Serca Dzieciom”. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje przy MOKSiR Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Spośród mieszkańców gminy, uczestniczących w badaniu ankietowym, większość (48%) negatywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie, natomiast w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, wskazywano żłobek, gimnazjum, szkoły zawodowe, świetlice środowiskowe i ogniska pracy pozaszkolnej.

Działalność kulturalną w gminie prowadzą: Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej oraz Dom Kultury w miejscowości Turze, a także 7 świetlic, biblioteka i jej filie. Na terenie gminy jest także Skansen Stacji Kolei Wąskotorowej w Rudach. Spośród uczestników badania ankietowego 70% stwierdziło, że dostęp do placówek kultury w gminie jest dobry lub wystarczający.

Mieszkańcy gminy Kuźnia Raciborska mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego Amicus-Med w Kuźni Raciborskiej oraz w dwóch poradniach tej placówki w Turzu i Rudach. W Kuźni Raciborskiej funkcjonuje również

Pogotowie Ratunkowe oraz NZOS Caritas Stacja Opieki. Na terenie gminy znajduje się 5 aptek. Spośród uczestników badania ankietowego największa grupa respondentów (61%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie jako niewystarczającą. Wśród lekarzy specjalistów, których brakuje w gminie, wymieniano: kardiologa, reumatologa, psychologa, psychiatrę, endokrynologa, okulistę, stomatologa, neurologa, laryngologa, alergologa i ortopedę.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Składa się na nią 5 obiektów sportowych. Spośród ankietowanych mieszkańców gminy łącznie 47% oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych jako dobry lub wystarczający. Z kolei 35% przyznało, że jest on niewystarczający. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali brak takich obiektów, jak: basen, trasy narciarskie, ścieżki rowerowe, place zabaw dla dzieci.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, w odpowiedzi na pytanie: „Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?”, ponad połowa ankietowanych mieszkańców gminy (55%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie. Jako działania, które należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie patroli Policji oraz wdrożenie monitoringu miasta. Istotne byłoby lepsze doświetlenie ulic i likwidacja pustostanów.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2014 roku stanowiło 21 osób, w tym 6 pracowników socjalnych. Na 1 pracownika socjalnego przypadało 1 902 mieszkańców, co oznacza, że był spełniony ustawowy wskaźnik zatrudnienia. W wykonywaniu zadań MOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 zwiększała się z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2014 roku (6,11%). Największą grupę w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie, najczęściej borykające się z brakiem zatrudnienia. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Drugą spośród przyczyn udzielania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obejmował również pomocą rodziny, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa

domowego. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezdomność, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Pomocy udzielono także rodzinom w związku ze zdarzeniami losowymi i z powodu sytuacji kryzysowej.

Na koniec 2014 roku infrastrukturę socjalną gminy, obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uzupełniał Uniwersytet Trzeciego Wieku. W gminie dostrzegano potrzebę funkcjonowania Klubu Seniora, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Dziennego Domu Pomocy.

W 2014 roku na terenie gminy Kuźnia Raciborska działało 27 **organizacji pozarządowych**. W gminie funkcjonowały 4 kościoły i związki wyznaniowe. Samorząd miasta, w oparciu o akt prawa miejscowego, podejmował z nimi współpracę.

Wśród **problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie**, respondenci biorący udział w badaniach ankietowych (23 osoby) najczęściej wskazywali bezrobocie, alkoholizm, niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego oraz ubóstwo. Zwracano również uwagę na problemy związane ze starzeniem się, dysfunkcyjność rodzin oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji.

W opinii ankietowanych **oferta pomocy** świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: ograniczenie bezrobocia, pomoc osobom niepełnosprawnym, pomoc rodzinie i dziecku, zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży, ochrona zdrowia, przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Odpowiadając na pytanie pozwalające badanym **wskazać działania**, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących wsparcia i indywidualnego podchodzenia do każdego problemu, udzielanie pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa (zwłaszcza psychologicznego), jak i aktywizacji zawodowej, pomocy w poszukiwaniu pracy, organizowanie prac interwencyjnych, wsparcie asystenta rodziny. Postulowano również utworzenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz grup wsparcia. Ankietowani dostrzegali też potrzebę budowy mieszkań komunalnych oraz tworzenia nowych miejsc pracy w celu zniwelowania bezrobocia.

Analiza **struktury bezrobocia** w gminie wykazała, że w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się. W analizowanym okresie kobiety stanowiły większość w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie.

Wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym 25-34 lata, osoby z czasem pozostawania bez pracy od 1 do 3 miesięcy, osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz ze stażem pracy od 10 do 20 lat.

Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pozwala stwierdzić, że w latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok wzrastała. Kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii osiągały każdego roku taką samą wartość. Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w badanym okresie nie przekazano żadnych środków.

Badania ankietowe dotyczące **problemów równości płci** wykazały, że nie koncentrują się one głównie w obszarze zatrudnienia. Nie są postrzegane jako dokuczliwe, niemniej są zauważane.

Analiza **sytuacji dziecka** wykazała, że problemami, które najczęściej dosięgają dzieci, młodzież i ich rodziny, są: zaniedbanie przez dom, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, palenie papierosów, a także niszczenie mienia szkolnego. Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności szerszego dostępu do imprez kulturalnych i zajęć rekreacyjno-sportowych. Postulowano również potrzebę rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach, a także potrzebę stworzenia świetlicy socjoterapeutycznej.

W ostatnich latach w gminie zwiększała się liczba **osób starszych**. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, ubóstwo, słaby dostęp do opieki geriatrycznej, ubogą ofertę zajęć integrujących i aktywizujących osoby starsze, a także problemy związane z niedostosowaniem obiektów publicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Analiza sytuacji **osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była jednym z częstszych, pod względem liczby beneficjentów, powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kuźnia Raciborska dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego

mieszkańcom gminy, borykającym się z problemami niepełnosprawności. Na pytanie: „Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?”, ponad 64% stwierdziło, że są one niewystarczające.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

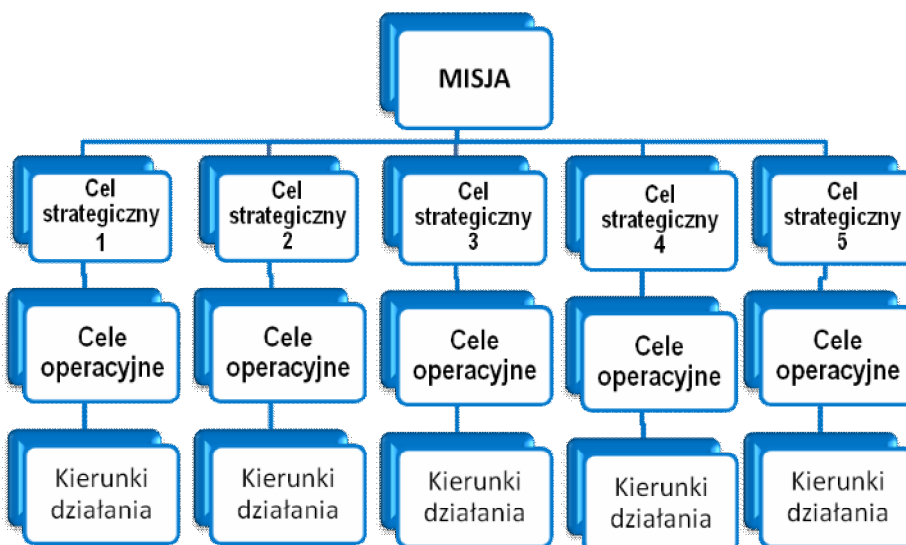
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024, jest następująca:

„Gmina Kuźnia Raciborska zapewnia mieszkańcom warunki rozwoju, zaspokaja ich potrzeby oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczeniu społecznego.”

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

CEL STRATEGICZNY 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności z wykorzystaniem zasobów własnych i środków zewnętrznych oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. **Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.**
2. **Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku), osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną.
4. Prowadzenie remontów istniejących mieszkań socjalnych i powiększenie ich liczby oraz podniesienie standardu mieszkań komunalnych.
5. Zorganizowanie magazynu odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego i mebli.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Organizowanie na poziomie lokalnym akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich, w tym zbiórek artykułów szkolnych z przeznaczeniem dla dzieci z rodzin ubogich, jak również włączanie się w działania o charakterze charytatywnym na poziomie regionalnym i krajowym.
8. Podejmowanie działań wspierających osoby ubogie poprzez podnoszenie ich wartości i budowanie pozytywnej samooceny.
9. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołami i związkami wyznaniowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową członków rodzin pozostających bez pracy, aktywizowanie w pracach społecznie-użytecznych oraz w centrum integracji społecznej.
3. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych dla rodzin dotkniętych bezrobociem w celu ograniczenia zjawiska „dziedziczenia bezrobocia”.
4. Zmniejszanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez MOPS.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, zapewnienie im wsparcia psychologicznego i pomocy doradcy zawodowego.
6. Opracowywanie i realizacja programów, których celem jest podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych.
7. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tzw. szarej strefy w zatrudnieniu z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych prawem, a dotyczących możliwości stosowania ulg w podatkach i opłatach lokalnych.
8. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci oraz uwzględnianie tej zasady w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
9. Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy na terenie gminy.
10. Podejmowanie działań mających na celu utworzenie podmiotów ekonomii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni socjalnych.
11. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Podejmowanie działań zapobiegających utracie mieszkań przez rodziny i osoby w wyniku okoliczności życiowych.
2. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, jak również schronienia i możliwości otrzymania mieszkania socjalnego.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
4. Wspieranie osób borykających się z problemem bezdomności i podejmowanie działań mających na celu wyprowadzenie takich osób z bezdomności.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych w celu niesienia skutecznej pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2024.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe realizacji wyznaczonych kierunków działań:

- liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach
- liczba akcji charytatywnych zorganizowanych z myślą o pomocy rodzinom i osobom ubogim
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w pracach społecznie-użytecznych i centrum integracji społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych miejsc pracy, w tym utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej
- liczba akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
- liczba mieszkań socjalnych w gminie, w tym liczba wyremontowanych mieszkań socjalnych i komunalnych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, w tym umieszczonych w mieszkaniach socjalnych.

CEL STRATEGICZNY 2.:

Wspieranie rodzin, dbałość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.**
2. **Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.**
3. **Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej.**
4. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników MOPS-u i placówek oświatowych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych.
3. Prowadzenie pracy socjalnej oraz pracy asystentów rodziny z rodzinami dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny w celu zapewnienia skutecznej pomocy rodzinom objętym ich wsparciem.
5. Zapewnienie odpowiedniej do aktualnych potrzeb liczby asystentów pracujących z rodzinami.
6. Realizowanie projektów adresowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
8. Wydłużenie czasu pracy przedszkoli w celu wsparcia rodziców pracujących i wychowujących dzieci.
9. Podjęcie działań w celu utworzenia żłobka.
10. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby

zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych oraz Kościołów i związków wyznaniowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju:

1. Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
3. Zapewnienie dzieciom wymagającym wsparcia dostępu do specjalistów, takich jak psychiatra dziecięcy czy psycholog.
4. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
5. Wsparcie uczniów niepełnosprawnych w dostępie do edukacji, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i organizację nauczania indywidualnego.
6. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych (np. bezpłatnej nauki języków obcych) i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Tworzenie sieci placówek wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się udzielaniem wsparcia osobom doświadczającym przemocy i pracującym ze sprawcami przemocy domowej.

7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Promowanie zdrowia i zdrowego stylu życia oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Rozszerzenie mieszkańcom gminy dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
3. Rozszerzenie katalogu usług medycznych w oparciu o posiadaną bazę lokalową.
4. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2024.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki socjalizacyjne, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe realizacji wyznaczonych kierunków działań:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny i rodzin objętych pomocą asystenta,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i bezradności opiekuńczo-wychowawczej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób w środowisku zamieszkania, jak również zapewnienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- 1. Realizacja modelu „zdrowego starzenia się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
- 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja modelu „zdrowego starzenia się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki:

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, jak i zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Wspieranie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz podejmowanie działań zmierzających do integrowania środowiska osób starszych.
4. Udzielanie wsparcia organizacjom skupiającym seniorów.
5. Podjęcie starań o utworzenie Klubu Seniora.
6. Podjęcie starań w kierunku utworzenia Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego.
7. Podejmowanie współpracy z Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.
8. Podejmowanie działań mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w środowisku lokalnym.
9. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze, jak również zachęcanie osób starszych do włączania się w działalność wolontarystyczną.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych:

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) osobom niepełnosprawnym.
2. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie w oparciu o dostępne informacje oraz uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
3. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
4. Podjęcie starań w kierunku utworzenia Warsztatu Terapii Zajęciowej.
5. Rozwijanie usług rehabilitacyjnych.
6. Prowadzenie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych.
7. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat potrzeby zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
8. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
9. Prowadzenie działań na rzecz integracji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych poprzez realizację spotkań, kampanii informacyjnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2024.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy

społecznej, ośrodki wsparcia, placówki służby zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

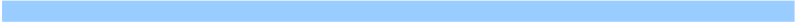
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe realizacji wyznaczonych kierunków działań:

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej oraz pracą socjalną,
- liczba osób starszych korzystających z oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku i Klubu Seniora
- liczba przedsięwzięć mających na celu rozwijanie i aktywizację osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.:

Dbłość o bezpieczeństwo mieszkańców gminy poprzez działania o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym, skuteczną realizację zadań służb odpowiedzialnych za zapewnienie porządku i bezpieczeństwa, jak również umacnianie wsparcia sąsiedzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
2. **Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym.**
3. **Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Monitorowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie tego rodzaju niepożądanych zachowań wśród uczniów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbłość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
3. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców.
4. Realizacja projektów i kampanii społecznych, których celem jest umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2024.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe realizacji wyznaczonych kierunków działań:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie gminy,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba działań o charakterze prewencyjnym podjętych w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba projektów lub kampanii społecznych, których celem było umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

CEL STRATEGICZNY 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

- 1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
 - 2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
 - 3. Rozwijanie dialogu społecznego.**
-

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zwiększenie nakładu finansowego na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Poprawa warunków lokalowych, technicznych i organizacyjnych funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
3. Rozwój infrastruktury pomocy społecznej a zwłaszcza usług dla osób straszy, chorych i niepełnosprawnych.
4. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej, na stronach internetowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.
2. Inicjowanie działalności organizacji pozarządowych w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej.
3. Podejmowanie inicjatyw o charakterze informacyjnym mających na celu pobudzenie zainteresowania środowiska lokalnego przedsiębiorczością społeczną.
4. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.

5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Rozwijanie dialogu społecznego:

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu budowę i umacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd gminy zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym, mających wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2024.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć realizowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi gminy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźni Raciborskiej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Ocena poziomu wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, będzie dokonywana w sprawozdaniu z działalności MOPS-u. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, MOPS będzie sugerował podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

3. POGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu. Stan wcześniejszy i stan późniejszy różnić się mogą pod różnymi względami. Po pierwsze – może nastąpić zmiana składu systemu (...) Po drugie – może nastąpić zmiana struktury systemu (...) Po trzecie – może nastąpić zmiana funkcji pełnionych przez elementy systemu (...) Po czwarte – może nastąpić zmiana granicy systemu

(...) Po piąte – mogą nastąpić zmiany w otoczeniu systemu..”¹ Zmiana społeczna oznacza przejście od jednego stanu systemu do drugiego.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej,
- zmniejszenia liczby rodzin i osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,

¹ Piotr Sztompka, *Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą*, (w:) Joanna Kurczewska (red.), *Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie*, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się na co dzień do zasad zdrowego trybu życia,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia przekonania o korzyściach współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii.

Planowane wydatki Gminy Kuźnia Raciborska na realizację zadań z obszaru pomocy społecznej w roku 2016 wynoszą 8.019.915,00 zł. W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2016, przy założeniu, że wielkość dotacji na realizację zadań zleconych będzie co najmniej na takim samym poziomie.

5. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźni Raciborskiej będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miasta.

5.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
5. Roczny Program współpracy Gminy Kuźnia Raciborska z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

5.2. PROJEKTY

W ramach strategii mogą być realizowane projekty. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, niemniej należy pamiętać, iż będzie możliwa dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2016-2024 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	5
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań	88
Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014	19
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014	19
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014	20
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku	21
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	23
Tabela 6. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2012-2014	23
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014	24
Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014	25
Tabela 9. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015	26
Tabela 10. Wykaz adresowy Zakładów Opieki Zdrowotnej na terenie Kuźni Raciborskiej	28
Tabela 11. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.	28
Tabela 12. Kluby sportowe działające na terenie gminy Kuźnia Raciborska w roku 2014.	29
Tabela 13. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2014 r.	31
Tabela 14. Przestępstwa kryminalne popełnione na terenie gminy w 2014 r.	32
Tabela 15. Nietelni sprawcy czynów karalnych w 2014 r.	32
Tabela 16. Stan zatrudnienia w MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.	34
Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.	35
Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	36
Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	37
Tabela 20. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	37
Tabela 21. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MOPS w latach 2012-2014	38
Tabela 22. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014	39
Tabela 23. Asystenci rodziny w gminie w latach 2012-2014	40
Tabela 24. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014	40
Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	40
Tabela 26. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014	41
Tabela 27. Działalność PCPR-u w odniesieniu mieszkańców gminy w latach 2012-2014	42
Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy	43
Tabela 29. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku	43
Tabela 30. Kościoły i związki wyznaniowe w gminie w 2014 roku	45
Tabela 31. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014	50
Tabela 32. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014	51
Tabela 33. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	51
Tabela 34. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	54
Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	55
Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	55
Tabela 37. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014	57
Tabela 38. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014	58
Tabela 39. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych	65
Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014	68
Tabela 41. Usługi opiekuńcze przyznane przez MOPS w latach 2012-2014	69
Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014	71
Tabela 43. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	72

Tabela 44. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	73
Wykres 1. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?	26
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?	27
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?	28
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	31
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	33
Wykres 6. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?	47
Wykres 7. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	48
Wykres 8. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?	49
Wykres 9. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	59
Wykres 10. Jakie grupy mieszkańców gminy są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?	60
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?	61
Wykres 12. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?	61
Wykres 13. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz zapewnienia równości szans kobiet i mężczyzn lub mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć?	62
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	68
Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	70
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?	73
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?	74